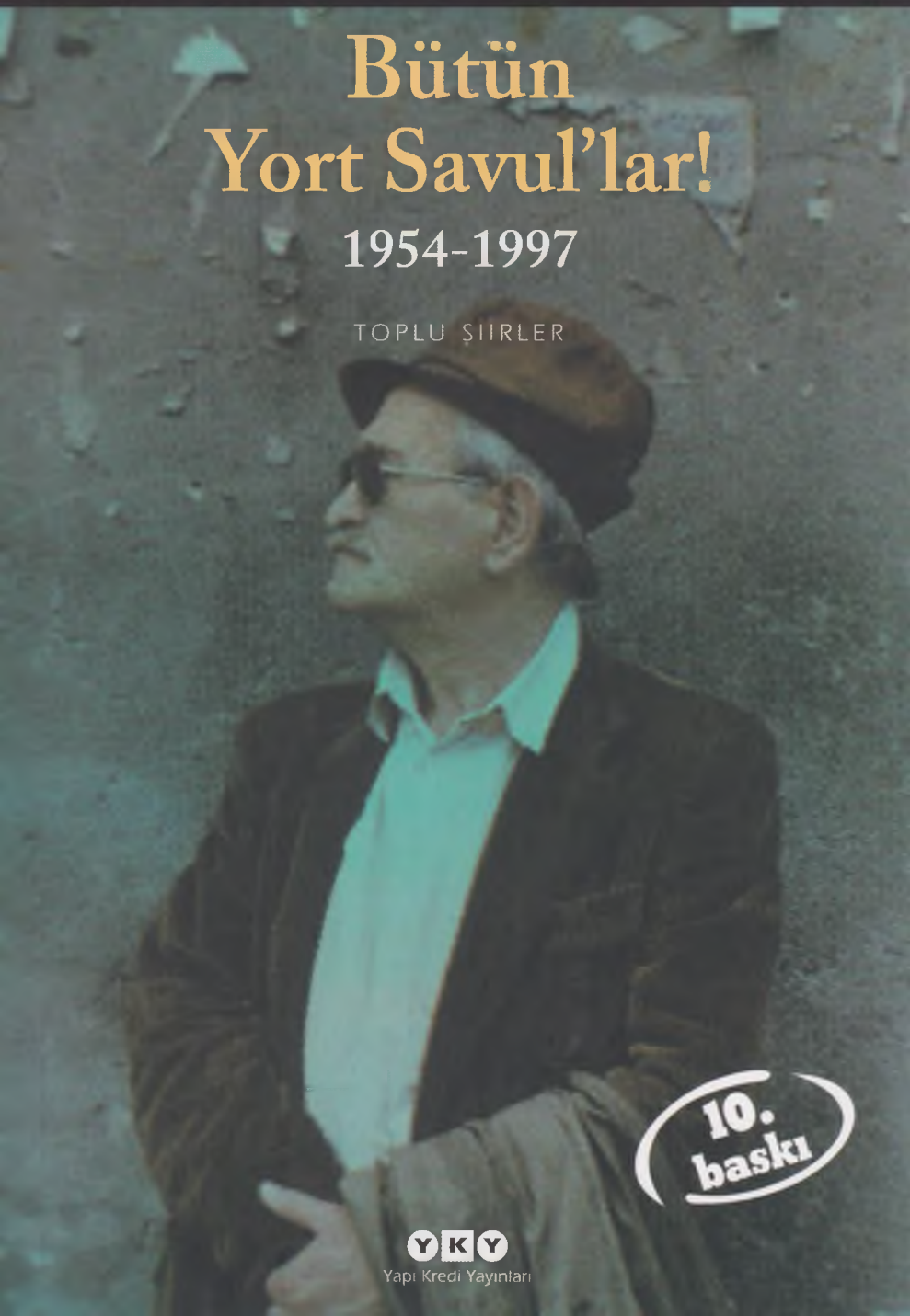
Ece Ayhan

Bütün Yort Savul'lar!

1954-1997

TOPLU ŞİİRLER

10. baskı

YKY
Yapı Kredi Yayınları

BÜTÜN YORT SAVUL'LAR!
Toplu Şiirler
1954 - 1997

Ece Ayhan (Datça/Muğla, 1931-İzmir, 12 Temmuz 2002). Şiirimizin en önemli "modern ustalarından biri" olarak adlandırılır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. İlk şiiri 1954'te *Türk Dili*'nde yayımlandı. Bu dönemde, sonradan ilk kitabı *Kınar Hanımın Denizleri*'ne (1959) aldığı, kendine özgü çağrışımlar ve göndermelerle örülü şiirleriyle hem Türk şiirinde hem de İkinci Yeni'nin içinde kendine farklı bir kanal açtı.
1965'te yayımladığı *Bakışsız Bir Kedi Kara* ve 1968'de yayımlanan *Ortodokslıklar*'la neredeyse bütünüyle "özel bir dil" halini alan bu şiir, Ayhan'ın, 1973'te yayımladığı ve daha geniş bir okur kitlesince alımlanan *Devlet ve Tabiat*'ıyla birlikte bu kez de "sokağın diliyle" okurunu (ve izleyicilerini) oluşturdu. 1977'de yayımlanan ve kitapla aynı adı taşıyan ünlü şiirini ve ilk dört kitabını içeren *Yort Savul* ise Ece Ayhan şiirinin kendisinden sonraki kuşaklar üzerindeki gücünün belki de topluca belgelenişi idi. 1981'de *Zambaklı Padişah*, 1982'de de "tarihin düzünden okunduğu" *Çok Eski Adıyladır*'ı yayımlayan Ece Ayhan'ın şiiri üzerinde Enis Batur, *Tahta Troya*'da (1981) bir kitap boyutunda konaklamış; Ender Erenel *Ece Ayhan Sözlüğü*'nü, Kemal Yalgın - Orhan Alkaya ikilisi ise *Çok Eski Adıyladır Sözlüğü*'nü yayımlamışlardı. Ayhan'ın '82 sonrası şiirlerinin bir bölümünü, kimi yazı ve konuşmalarıyla birlikte içeren *Çanakkaleli Melâhat*... 1991'de "düzşiirler" alt başlığıyla yayımlanmıştı.

Ece Ayhan'ın
YKY'deki kitapları:

Başıbozuk Günceler *(1993)*
Şiirin Bir Altın Çağı *(1993)*
Bütün Yort Savul'lar! *(1994)*
Aynalı Denemeler *(1995)*
Dipyazılar *(1996)*
Morötesi Requiem *(1997)*
Sivil Denemeler Kara *(1998)*
Hay Hak! Söyleşiler *(2002)*
Bir Şiirin Bakır Çağı *(2002)*
Hoşça Kal - İlhan Berk'e Mektuplar *(2004)*

Doğan Kardeş
Şiirimiz Mor Külhanidir Abiler - Seçme Şiirler *(2008)*

ECE AYHAN

BÜTÜN YORT SAVUL'LAR!

TOPLU ŞİİRLER
1954 - 1997

Kınar Hanımın Denizleri
Bakışsız Bir Kedi Kara
Ortodoksluklar
Devlet ve Tabiat ya da Orta İkiden Ayrılan Çocuklar İçin Şiirler
Zambaklı Padişah
Çok Eski Adıyladır
Çanakkaleli Melâhat'a İki El Mektup
Son Şiirler

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 0357
Şiir - 19

Bütün Yort Savul'lar! - Toplu Şiirler 1954-1997 / Ece Ayhan

Kitap editörü: Birhan Keskin
Düzelti: Burak Şuşut

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

1. baskı: İstanbul, Ocak 1994
Genişletilmiş 4. baskı: İstanbul, Ekim 2003
10. baskı: İstanbul, Şubat 2013
ISBN 978-975-363-278-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2013
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İçindekiler

İLK ŞİİRLER

11 • Bel Kanto
12 • Beyaz Rus Kadın

Vedha'lardan Birinde
13 • I
14 • II
15 • III
16 • IV
17 • V
18 • VI
19 • Sentez
20 • Anahtarlar
21 • İskambil
22 • Kurtulamayan
23 • Üç Gencin Kalbi
24 • Islak

YEDİTEPE ARŞİVİNDEN

27 • Benares'in Ölünmüş Kadınları
28 • Sonraları Sanskritçe
29 • Bel Kanto: İkinci Meşrutiyet
30 • Bel Kanto
31 • Galata Kantosu
32 • Gül Gibi Kanto
33 • "Kocaman Putumuz Harmonie"
34 • Çocukların Ölüm Şarkıları

KINAR HANIMIN DENİZLERİ

37 • Fayton
38 • Kınar Hanımın Denizleri
39 • Kudüs Fareleri
40 • Bir Ölü Macar Cambaz
40 • Ecegiller
41 • Kötü İlgilerin Gidişi
42 • İbraniceden Çizmek
43 • Cambazlar Çadırı
44 • Akdeniz Pencereleri
45 • Çocukların Ölüm Şarkıları -I-
46 • Kambiyo
47 • Okarina
48 • Bir Elişi Tanrısı İçin Ağıt
49 • Bâbil'den Bir Piçin Propagandası
50 • Denizkızı Eftalya
51 • Kanlı Nigâr
52 • Ölü Bütün
53 • Kanto Ağacı

54 • Gül Gibi Kanto
55 • Ut
56 • Apaş Paşa Şapa Oturdu
57 • Çocukların Ölüm Şarkıları -II-
58 • Put, Zanzalak Ağacı, Saffet Nezihi Şener, Zincifre, Ölüm
59 • A. Petro
60 • Uzak Hala
61 • Neyyire Hanım
62 • Çapalı Karşı

BAKIŞSIZ BİR KEDİ KARA

Bir Fotoğrafın Arabı
67 • Bir Fotoğrafın Arabı
68 • Epitafio
69 • Sardunya ve Çocuk
70 • Gizli Yahudi
71 • Kargınmış Bir İlkyaz
72 • Sevgili Uğursuzluk

Bakışsız Bir Kedi Kara
75 • Bakışsız Bir Kedi Kara
76 • Firavun
77 • Kılıç
78 • Mısrâyim
79 • Kargabüken
80 • İki Tekerlekli At
81 • Ey Kanatsızlık
82 • Ortodoks - Ortodoks
83 • İpeka

ORTODOKSLUKLAR
87 • I
88 • II
89 • III
90 • IV
91 • V
92 • VI
93 • VII
94 • VIII
95 • IX
96 • X
97 • XI
98 • XII
99 • XIII
100 • XIV
101 • XV
102 • XVI
103 • XVII
104 • XVIII
105 • XIX
106 • XX
107 • XXI
108 • XXII
109 • XXIII
110 • XXIV
111 • XXV
112 • XXVI
113 • XXVII

DEVLET VE TABİAT YA DA ORTA İKİDEN AYRILAN ÇOCUKLAR İÇİN ŞİİRLER

Yort Savul
119 • Yort Savul
I- Orta İkiden Ayrılan Çocuklar İçin Şiirler
123 • Meçhul Öğrenci Anıtı
124 • Mor Külhani
126 • Orta İkiden Ayrılan Çocuklar İçin Şiirler

127 • Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur
131 • Yalınayak Şiirdir
132 • Açık Atlas
133 • Arapların At Koşturmaları
134 • Şiirin Deniz Kıyısındaki Sesi
135 • Ala Ala Hey
136 • Gökyüzünde Bir Cenaze Töreni
137 • Denizin Altındaki Bandolar
138 • Usta İşi
139 • Vişneçürüğü Şiirler

II- Yazı Şiirler
143 • Artık Atından İnmeden Sevişmeye Alışmalısın
144 • Hangi Şiir Topal Çocuklarını Toplar Sokaktan?

III- Dipyazıları
147 • Şiir Alınlıkları Üzerine
148 • Ölümün Arkasından Konuşmak
152 • Duhuliye

ZAMBAKLI PADİŞAH

155 • Zambaklı Padişah
156 • I
157 • II-III-IV
158 • V-VI-VII-VIII
159 • IX
160 • X-XI-XII-XIII
161 • XIV-XV-XVI-XVII
162 • XVIII-XIX-XX-XXI
163 • XXII-XXIII-XXIV-XXV
164 • XXVI-XXVII-XXVIII-XXIX
165 • XXX-XXXI-XXXII
166 • (Balaban Onu Beslemeden Öncedir.)

ÇOK ESKİ ADIYLADIR

-A- 'Hero İle At'
175 • XLII Hero ile At
176 • XLI Michael Kohlhaas
177 • XL Görmedik!
178 • XXXIX Sürümdeğer
179 • XXXVIII Madytos
180 • XXXVII Kadınlar Yağmuru
181 • XXXVI Melâhat Geçilmez
182 • XXXV Cankurtaran
183 • XXXIV Sivil
184 • XXXIII Süsüne Kaçılmamış
185 • XXXII Ürkü
-B- 'Bir Hamam Aranıyor'
189 • XXXI Bir Hamam Aranıyor
190 • XXX Demirbaş
191 • XXIX Kârhane
192 • XXVIII Siga Siga
193 • XXVII Karartma
194 • XXVI Devriye Kapısı
195 • XXV Dökülecekler!
196 • XXIV Kardeşçe Fuhuş
197 • XXIII Enel Hak!
198 • XXII 'La Paix'
199 • XXI Ah Minel Aşk!

-C- 'Melankolya Çiçeği'
203 • XX Melankolya Çiçeği
204 • XIX Kör Bir Çeşme
205 • XVIII Hakaret Beyler
206 • XVII Bir Vergi Kitabı
207 • XVI Anka
208 • XV Çarşaflı Bir Ölüm Yatağı
209 • XIV Bir Geyik Resmi
210 • XIII Pes Ben de Cumhuriyetçiyim
211 • XII Riyaziye

-Ç- 'Nigâri Böyle Yazdı'
215 • XI Nigâri Böyle Yazdı
216 • X Ortaoyunu
217 • IX Ah Tanzimat! Ah Tanzimat!
218 • VIII Kapaklı Saat
219 • VII Deniz Kıyısında Bir Otağ
220 • VI Marmara Şehzadeleri
221 • V Sefineler ve Mektuplar
222 • IV Şiir ve Kadavra
223 • III İki Alay
224 • II Olamaz!
225 • I Padişah ile Aslan

ÇANAKKALELİ MELÂHAT'A İKİ EL MEKTUP

229 • I- Mektup Nadajlıdır Dom!
230 • II- İki El Mektup
231 • III- Bir Mektup, Kurşunkalem
232 • IV- Mektup

SON ŞİİRLER

235 • Bir Sivil Şairin Ölümü
239 • Bir Askeri Şairin Ölümü
241 • Tepilmiş Bizans
243 • Hani Şu Eski Aşk!
244 • Galatasaray ya da Keten Astarlı Beşeri Bir Harita
245 • ...Şiirleri'nden
246 • Patron! Ya da Bir Patron!
248 • Anahtarlar
249 • Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler

EK

253 • Denize Döktüğümüz Şarkılardan
254 • Desdemona-Othello

İlk Şiirler

BEL KANTO

Gül gibi çocukları
gelmemiş sabahtan okula
bütün o külüstür karıları
çamaşır sermemiş bahçelere
ilk tramvay işçileri grevi kalıpçıda
üç recep salılarda bir ikinci meşrutiyet

böğürtlen lekeli bir güvercin
uçururlarken görürseniz
galata'dan
leğen denizlere doğru.

1956

BEYAZ RUS KADIN

Üç masa ötede bafra içen bir tanrı
bacak bacak üstüne atmış
penceresinde bir şehir şehirde bir sokak
Sokakta bir beyaz rus kadın
iskemleler arkasından koşar
beyaz rus kadın kaçar
Bir tiren şimdiler
bankadaki işini bitirmiş pantolonunu giymekte
sen bir devsin ne diye bu evde oturursun
ne diyeee
bozdurup bozdurup kullanırsın
Ne diye elişinden bir tanrıyı
Sigara içen parmaklarıyla
seninki hâlâ penceresinde
beyaz rus kadın kaçar.

1955

VEDHA'LARDAN BİRİNDE

I-Kumarcı Musa

Vedha'lardan birinde Musa kumar oynuyor
Peygamberlik bir meslek oldu
Bozuk radyo ne demişti ağustosta
(Ben karımın fotoğrafını isterim sizden)
Dördüncü duvarda ben bulunuyordum

Vedha'lardan birinde bir küçük tanrı
Küçük işler için
(Ben görmemiş olayım)
Nasılsa tanımadığım bir toprakta öleceğim
Burada sakal uzatıp
Taranmış saçlarıyla
(Siz kendinizin kaçıncı peygamber olduğunu sanıyorsunuz)
Hangi rejim için
(O kadar çabuk değişiyorlar ki)
Birinci katları dinamitlenmiş evlere benzer yıkılıveririz
Sokak başlarında görür ve fotoğraflarını çekeriz
(Vedha sana ne dedi)
(Dedi ki)

II- Amatörler ve Profesyoneller

(Kaçıncı Vedha'da vardı bu)
Bir ay vardı
Ay çıkınca gitmeliydim oysa
Gidin unutun diyorlardı
Vrangel'in orduları bile unutuldu masaların başında

Viski bize bir profesyonel orospu kadar pahalı geliyor
Sokakta şapkalarımı çıkarıp selam veriyordum
(Numarasını bilmediğim Vedha'lardan birinde)
Artık kendilerini bir eşya ile karıştırmaya başlayan orospular
Çok iğreti duruyorlardı düşecek gibi oluyordum
Bunlar da bizim Vedha'larımız
Vedha belki hiç doğmamıştı
Ne denebilir belki hiç doğmamıştı

III- Got'lar ve Genç Vedha

Bir Got sürüsü için
Genç Vedha anlamsız bir Vedha'ydı
Vizigot Kralı Alerik — takma adıyla — Ayıların ayısı tütün sarar
(Çağının en kötü tütün saran kralı)

Ben sakal bırakmıştım göze batmıyor
Gel benim korkum gel çok korkmak istiyorum
Vedha! Seni sevmeye başladığımız zaman öldün
Ne denebilir seni sevmeye başladığımız zaman öldün

IV- Duba'dan Laternacı

Hiç bakmasa bu kadar dikkatli
Laternacı geçiyor azınlıklardan arta kalanı
Çaldığı havayı ne tanır ne sever benim gibi

Adamlar geldi denizden ölmüş
Kimin şansı yoksa bırakmış ellerini dubadan
İşe yaramayanların felsefesi bunlar
Bir uşak üçüncü katın balkonundan aşağı attı kendini
(Çocukluğumu saklasaydım benim de ellerim olurdu dubada)

V- Ayşe Dolley'in Bulunmadığı Bölge

Kim bu adamlar ayakları üzerinde duruyorlar
Başlangıçta dinleniyorlardı
Sonraları hiç yorulmadılar
(Vedha çok gençti)

Deniz tuzu kokan saçlarını yıka sararıyorlar
Bir takım unutulmuş yüzler gibi
Sigara içiyorlar çok ve ölümü kullanıyorlar

Artık onları ben bile tanımıyorum
Romanyalı pembe gözlü şeytan
—Yahudi soyundandır biraz—
Harita bilmeyen bir Vedha'yı
Bir ağacı yakıp içer gibi öpüyordu
Eski takvimleri seve seve kullanır

Ben ikinci gözümü bir kurşunla değiştim
Ne denebilir benim gözüm maviydi

VI- Vedha Vedha Vedha

Denizden uzaklaşmaksızın birbuçuk ama değişen birbuçuk
İnançlarını nerede bırakmıştın sen
Aradığın şehirleri taşıdı trenler
Pabucumun bir teki ırmağa düşmüştü
Göğün ta kendisi o zaman geldi
Gel biz gidelim buralardan yalınayak (Vedha'm gitmiş)
Vedha Vedha Vedha ne diyordu (diyordu ki).

1955

SENTEZ

Şu taşbasması
İşkence Usülleri kitabı
Nerede basma iş
Babil'de
Babil'de bir çocuk demek
Bizi kullanıp kullanıp duruyormuş
Ama biz bu değiliz ki
Daha ilk sayfalarda
Karşımıza çıkıveriyor
Başkasının gözleri
Başkasının ağızları dudakları
Babil'de basılmış
Birer birer açılan
Hayatımıza.

1954

ANAHTARLAR

Çünkü kapıları
Götürüyorlar (öyle yanlış ki)
Cam kırıkları üzerinde
Üzerinde mi üzerinde üzerinde
Gülüyor ve
Gülen artık çingene değildir
Değil mi değil değil
Bilmem şu uzakta odaların
Pancurlarını açmışlar
Açmışlar mı açmışlar açmışlar
Denize karşı
(deniz yoktur ya)
İçerdekiler içerlerde
Dışardakiler dışarlarda kalmışlar
Kalmışlar mı kalmışlar kalmışlar
Anahtarları çalan bir çingenedir
Bir çingene mi bir çingene bir çingene.

1954

İSKAMBİL

Senin yıldızın
toprağın altında kalmış
yirmi yaşında basamakları
alfabe gibi sayıyorsun

Senin geride bıraktığın
ölünmüş bir hayat
kuzey ormanlarında
vebalı bir kadın gömdük
(hiçbir şey bu kadar üşütemem ben!)

Senin niçin dua ettiğini
unuttuğun gibi sonradan
bir peygamber de yalnız kalmaktan korkuyor
üçlü bir iskambil oyununda mesele
ama şimdi
adam öldü.

1954

KURTULAMAYAN

Sen kader ağacı değilsin — nedeni bu
Tutkularına bırak kendini
Bir soluk var yaşıyor uzak uzak
Bu daha ölmemişsin demektir

Önce bitir bu şarkıyı
Bir bardak doldur mavi
— hiçbiri açmıyor mu seni-
Ve git bu gelmediğin yere
Kurtulamayan — nedeni bu.

1954

ÜÇ GENCİN KALBİ

Bir gemici tanırım
Kalbini bir limanda bırakmış
Ya kaybolursa?
Ağlar çocukluğundaki gibi
Kalbini almaya gidecek hâlâ

Bir oğlan tanırım
Derin yeşil gözlü
Gönlü güney denizlerinin dibi
Kalbi ise yerinde
Birine vermeye gidecek
Bir gemi arar durur
Bulutlardan.

Bir şair tanırım
Onunki içler acısı
Kalbini asla vermemiş
Çalmışlar
Kalbi eski bir efsanede saklı.

1954, Şubat

ISLAK

Sokaklar ıslak ıslak
Ağır basar rüzgâr
Duvar boyunca ilanlardan
Renkler şehre dağılmış
Kapılar kapalı kapılar
Pancurlar pencerelere
Bulutlar düşer denize
Gölgeler ıslak ıslak
Boş meydanlarda soğuk
Üşümek üşümek
Bakmayınız genç adama
Gözleri var
Elleri var
Avuç içleri ıslak ıslak.

1954, Şubat

Yeditepe Arşivinden

Ece Ayhan'ın 1956-57 yılları arasında *Yeditepe* dergisine gönderdiği bu sekiz şiir Yeditepe Arşivinde bulundu ve ilk kez *Kitap-lık* dergisinin 33. sayısında (Yaz 1998) yayımlandı.

BENARES'İN ÖLÜNMÜŞ KADINLARI

Sanskrite çekilmiş atlar gibi geceleri
o geceleri soyutlanmış uykular
ağdı durdu parmaklarından estamplara

Şarkıları delindiler sokaklarında
ve çarşambaları ırmakta
boğulup gittiler hep
çamaşırlarının üstünde uzanan bulutlar

Şimdi benares'in
en eski orospuları gibi bayramlarda
birdenbire sanskrit ölümlere çarpıp
şarkılara şarkılara düşen kadınlar var şarkılarında.

SONRALARI SANSKRİTÇE

Sanskritçeye çekilmiş atlar gibi geceleri
o geceleri soyutlanmış uykular ağıyor parmaklarından

Ve ıtır çiçekleri tükenirlerdi çivit rengi sokaklarında
şarkıları delinirler çarşambaları ırmakta boğulurlardı

Sonraları benares'in tüm eski orospuları gibi bayramlarda
sanskritçe ölümlere çarpıp şarkılara şarkılara düşerlerdi.

BEL KANTO: İKİNCİ MEŞRUTİYET

Memelerinde gürül gürül bir güneş saklıyormuş kahrolursun
gelip zincifre rengi kapılarında karanlığı delik deşik etti
rakısız ahâlileriyle ahâlimizden meşrutiyetlerle bir Katır Cemile

Ve neler neden sonra da bir Kanlı Nigâr
tuğrası kazınmış eski türkçe denizlerle sökün etti
ve salı günü gelmemiş çocukları okula
bütün o tapon karıları çamaşır sermemiş bahçelere
ilk tramvay işçileri grevi kalıpçıda bir İkinci Meşrutiyet.

BEL KANTO

boş sarnıçlarında İstanbul'un bile
kahrolursun
kantogillerden
bel kanto bir

gelip
zincifre rengi masal kapılarında
cemile'nin karanlığı
delik deşik etti

ve neler neden sonra
deve derisi ahâlileriyle
ahâlimizden
meşrutiyetlerle
peki
katır cemile bir

ve salı günü
sabahtan
gelmemiş
gül gibi çocukları okula
bütün o külüstür karıları
çamaşır sermemiş bahçelere
ilk tramvay işçileri grevi kalıpçıda
bir güvercin uçuruyor bak ikinci meşrutiyet bir

eski türkçe denizlerle sökün etti.

22 Temmuz 57

GALATA KANTOSU

Üner Birkan'a

benim hiç Çin'de bir ablam olmadı
hiç çiçekçi dükkânım İvan Milinski
üç Galata gecesi Ceneviz kerhânesinde
boyalı kunduralarıma büyük erkekliğime baktı kaldı
dişleri kâmilen altın dövülmüş bir kadının yüzü

peki bu Güzel Avratotu da kim yahu?
oldum olası ayakta bira içiyor
galiba yine yüz kişi ütülemiş kayıkta kızcağızı
biliyorsun işte bira içerken vergi vermek gücüme gidiyor
arkadaş
hem ne demeye o Güllü Agop ukalâsı otobüs paramı çekecekmiş
eve gitmek istemiyorum pazarlık ederiz hamamda yatarız
ulan git şimdi milli gelirden söz açma bana defol bas git yıkıl

Mübeccel Mübeccel ben ben olayım da seni hiç anlamayım ha
n'olur uzat bacaklarını Galata'dan denizlere uzat uzat da
zırlamadan anlat onikisi de deli olan kardeşlerini Mübeccel
anlat kimlerin yüreğinde Kız Kulesi gibi grev çivileri var
kimler boş sarnıçlara iğilmiş ha bağırır ha bağırır
sen kahırlanma bana gözlerim Çin'de benim çiçek bahçelerine
kaçmış
benim hiç Çin'de bir ablam olmamış hiç çiçekçi dükkânım
olmamış

geceleri Galata'da gülerken bacaklarımız uzamış alıştık artık
ölüme
diyeceğim şu İvan Milinski: ölüm için ayırdık geceleri gülerken
Galata'da.

27 Temmuz 57

GÜL GİBİ KANTO*

Halûk Bengisu'ya

dipsiz kuyularda analarının kahrı
azalmış Galata'da iki deli çocuk
bacakları uzamış rıhtımda

enlemlerin boylamların denizleri geçişi
iki deli çocuğun uyuduğu saatlere rasladığı için
onları hiç görmicekler işte.

* Bu şiir, *Kınar Hanımın Denizleri* kitabında da (farklı biçimde) yer almaktadır.

"KOCAMAN PUTUMUZ HARMONIE"

hiç ibraniceden kırmızı tramvaylar
bir ablam olmamış

yüz çiçeğe karşı yüz ay çıkarmışken zincifre
porselen tabaklar gibi

bulanık bir elginlik işte mum tacirinin kızı
hiç anlaşılmıyordu

ipek topukları yedi yılda uzamış saçlarına çarşılar
deli olursun

yüzüklerinde altın parmaklar takılıymış
ve ne grevsizmiş hiç

ve ne İbrahim'li yüreklerini dürmüş de
İbrahim'de oturuyor gördüm hiç.

ÇOCUKLARIN ÖLÜM ŞARKILARI

I
bay banliyö tireni de birgün
unutcak elbet kaydırak oynamaları
ötmeleri unuttuğu gibi horoz şekerinin

II
denizleri kirletiyor şimdi
boğulmuş arkadaşlarımın sesi
ayağa kalkmış

III
bugün pazar
babam sendikaya gitmiş
ve yeryüzü kapalı

IV
artık gözlerimden girme
korkunç amca sarnıçlara
selânik şimdi
çok uzaklarda kalmış.

Kınar Hanımın Denizleri

1959

1. basım, Açık Oturum Yayınları, 1959

FAYTON

Erol Gülercan'a

O sahibinin sesi gramofonlarda çalınan şey
incecik melankolisiymiş yalnızlığının
intihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam
caddelerinden ölümler aşkı pera'nın

Esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam
çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş
tüllere sarılı mor bir karadağ tabancasıyla
zakkum fotoğrafları varmış cezayir menekşeleri camekânda

Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç, bilemem
intihar karası bir faytonun ağışı göğe atlarıyla birlikte
cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi ablamın.

1958

KINAR HANIMIN DENİZLERİ

Bir çakıl taşları gülümseyişi ağlarmış karafaki rakısıyla
şimdi dipsiz kuyulara su olan kınar hanım'dan
düz saçlarıyla ne yapsın şehzadebaşı tiyatrolarında şapkalarını
tüketemezmiş hiç

İşte kel hasan bu kel hasan karanlığı süpürürmüş
ters yakılmış güldürmemek için serkldoryan sigaralarıyla
işte masallara da girermiş bir polis o zamanlardan beri sürme
kirpiklerini aralayarak insanları çocukların

Ve içinde birikmiş ut çalan kadın elleri olurmuş hep
gibi bir üzünç sökün edermiş akşamları ağlarken kuyulara
kınar hanım'ın denizlerinden.

1957

KUDÜS FARELERİ

Dördüncü konuşmamızda
(ben nerdeyim?)
isa'dan önce bu kentte
bir karınca taciri

Günahkâr bir hayalet için
(biraz ölüm)
uyluk kemiğiyle acı çekecek
saraylarında

Beşinci konuşmamızda
(anlatmak diye bir şey yoktur burada)
arsenik götüren bir uşak
efendisine

Vebalı gecelerden
(makasla kesilmiş sarı bir ay)
kurtulacaklarına
inanırlardı

Biz vaktinde ölmüş olduğumuz için
(satranç taşları gibi)
kireçlerden korkmuyorduk
bir de kudüs fareleri
bir de kudüs fareleri

Bir öyle fareler
bir öyle fareler

1955

BİR ÖLÜ MACAR CAMBAZ

Sonra korkunç gülümsemeler bitti
sonra hiç kimseyi göremedim
herkes beni arıyordu
bir ölü macar cambaz buldu beni buldu beni
sam yeli esiyordu denizden.

1956

ECEGİLLER

Sam yeli de dalgınlıklarla bir çocukmuş
eğilip barışlıklar çizermiş evler üzerine
nasıl bir ağaçdıysak çocukken
tümleçleri özneleri nasıl unuttuysak denizde
turunç olmak istiyoruz yine turunçuz da.

1957

KÖTÜ İLGİLERİN GİDİŞİ

Buruk bir ezgi seziliyordu içlerinde
kinleri gibi renk renk
ölmüş atlarını bırakıp
tahta pabuçlarıyla gittiler
gözlerinde frank krallarının eski hüznü

Bir şarap gibi gönüllerimizi alıp
çocuk dudaklarında götürdüler
anılarının ayrıntısı
ve burada bir sürü şarkıları kaldı
kumsalda kocaman izlerini siliyor deniz.

1956

İBRANİCEDEN ÇİZMEK

Bacaklarım uzun
nereye gitsem uzun
nereye gitsem gelip beni buluyor
çıkmaz bir sokakta ablam

Bu kente bir güvercin çizmek
güvercinin gözlerini çizmek
bir güvercin
orta çağda bir güvercin tebeşirle

Bir duvar boyunca ağaç serinlik
bir ses çiziyorum
herkeste olsun herkeste bir ses olsun istiyorum
güvercinde bir ses ablamda orta çağda bir ses

Nereye gitsem uzun
bacaklarımdan buluyorlar hep
çizerken başka bir sesi
ve bayraklar dolusu bir bayramı kente
ibraniceden.

1956

CAMBAZLAR ÇADIRI

Sazların arasında bir asya
sukuşu iniltili aysız
ilk sekiz yılını çin'de
bir istiridyenin içinde geçirmiş

Onu çirkin bir şekilde
gelir gelmez avuçlarımla içtim
kula atları gibi bacaklarından
cambazlar çadırında bir gece

Yüzümde bir pazar gününden kalma
koca hansı bir çarpı işareti
zaman zaman dudaklarımı öğretiyordum
kuzeye doğru titreyerek

İlgisizdim artık denizle menizle
kalelerin önünde eski bir çağdan
ateş yakmışlardır moğollar yine
devce bitiyor gece çadırda birdenbire

Hesaba katmam gerekirdi papirüsleri
ve barut yanığı daha bir kalın adamla
sukuşunun birdenbire biteceğini usulca hesaba.

1956

AKDENİZ PENCERELERİ

Açın pencereleri açın
akdeniz'de sabah oluyor
küçük harfli musa
hep böyle gökyüzünde

Kıvanç duyuyorum bu akçalı güneşten
çürümüş bankalar borsalar
birazdan açılacak yeryüzüne
ayaklarımızın altında kezlerce deniz çayımızı içerken

On beş kuruş uzattı seninki
on beş kuruş bir gazete
aydınlık yüzlü bir kadın bize sesleniyor
birdenbire

Akdeniz akdeniz'de çay içerken yaratılıyor
şu bizim dev dudaklı
ve küçük harfli musa için
açın pencereleri açın.

1956

ÇOCUKLARIN ÖLÜM ŞARKILARI -I-

Sokaklarda
ölümcül portakallar
ve
çivitsi bulutlar
saat
kaç olursa olsun
üzünç yüklenmiş bir gemi
akdeniz'de
ölümcül
çivitsi
portakallar bulutlar

Keten entarisi
tertemiz
sabun kokar
iyi durulanmamış
aynı verimli kız
tütün içiyor boğularak
beş renk bir çıkartma devin kollarında

Saat
kaç olursa olsun
çocukların ölüm şarkıları
saat
kaç olursa olsun
çocukların
bitiyor açık pencereden
bitiyor külrengi evde.

1956

KAMBİYO

İstemiyorum biliyorsun
geceleri kapkara düşünceli şapkasız
birdenbire sokaklar arasında raslanmış bir kambiyo
sterlinle dolarla lirayla biliyorsun istemiyorum

Sabahlara değin dövülmüş bir kadın
öznel pencereler bir de kent dikkat ettinse
neden böyle çırılçıplak olduğumuzu
şimdi daha iyi anlıyorsun değil mi
neden dövülmüş bir kadın

Belki bir gün belki eve dönmekten
utanıyorum gölgesiz bomboş yenilmiş bir takım gibi
belki bir gün belki
küstahça şapkasız ters çevrilmiş eldivenlerle
pabuçlarımı sürüyerek ıslık çalarak kapıda

Bu gece de sen döv beni
kambiyo öylesine çoktan kapanmış ki
neredeyse açılacak
belediye saati koşu koşuyor cebimde

Bu gece de sen döv beni gizemsel bir caddede
oruçluyum dövülmeden olmaz limon gibi ay
bin yıldır şapkasız eve pencerelere dönemiyorum
istemiyorum biliyorsun.

1956

OKARİNA

Bin yılları katran ağaçları altında
akdeniz dudaklı penceresiz sancılı bir çocuk
babasını bir göl olarak hatırlıyor
avuçlarında kuzeyden yosun balıklı bir göl

Estamp bir belediye alanında
soğuk tirşe renkli sah günleri arkamızdan koşardı
hoffmann horozlu belalı bir saat kulesi

Çay çuvalları üzerine oturmuş dul bir çingene kadın
pulsu yüzünü çevirerek görmezlikten gelirdi bizi
avuçlarında kalde geceleri gibi bir karanlık

Gün doğuyorken ırmakta
bir karınca tacirini diri diri gömüyorlar toprağa
zavallı şapkası karısı ve kızkardeşiyle birlikte
sessizce bitiveriyor ilk güneşte icra-iflas duası

Bin yılları katran ağaçları altında penceresiz
salı günleri sancılı bir sürü akdeniz dudaklı çocuk
açık saçık el işaretleri yapıyor
metrelerle halis ipek dolu o hiç batmayan kayığa doğru

Ve limonsu okarina çalıyor kendi deniz lehçeleriyle
gülerek ağlayarak bağırarak limonsu okarina okarina.

1956

BİR ELİŞİ TANRISI İÇİN AĞIT

Peki nasıl oldu da hatırladı denizde boğulduğunu
nasıl oldu da peki anlatamıyorum biliyorsun

Öyle ölüme düşkündü ki biyoloji sıfır
bir şarkı yiyor şimdi şapkalarını orospular eksiliyor

Ama yok ne olur ağlama böyle ama yok
şunun şurasında tramvaysız, çocuk olmak turunç olmak

Kantocu peruz sahiden yaşadı mı patron?

1956

BÂBİL'DEN BİR PİÇİN PROPAGANDASI

Daha çizilmemiş bahçeleri içinde hiç yaşamamış
bir ölümsüz bir kırmızısı kiremitleriyle akdeniz'in
akdeniz'e uzanmış bir kadını gibi iri puntolarla
hep türkçe konuşan adamlar sokağında sabahlar olmuş
hemencecik bir bando tınlıyor afişleriyle propagandalarıyla
bir de ödünç alınmış bir kömür gibi art tatum'dan parmakları

Toplumsal caz parçaları yarına yarın evlerde
36 sularının bir bâbil'den bir piçi miyop bir oğlanı
bir en çok ablasız bulutları geliyor aklıma hep
bir en çok türkçe sigaralar tüttüren bacalarla-larla
ve bir en çok abi artık istesek de ölemeyiz diyen
sonraları romalılara karşı yürüyerek yorulan bir piçi
ödünç alınmış bir kömür gibi art tatum'un parmaklarıyla
gün ağartısı dediklerinde léon blum'u yapıştırıyor léon blum'a.

1956

DENİZKIZI EFTALYA

Neden üç aylar girerken kurşun harflerle salılara
hiç soyutlanmamış ırmaklarda boğuluyor ibrahim
ismail soda içen kalabalıklara doğru cumhuriyet olmuş
anlamıyorum şey yani ishak bakır kapılarda bakır tokmak
denizkızı eftalya cumhuriyette ağaçlara benzer öldü diye

Yahu istanbul bu yahu neden birdenbire istanbul bu
istanbullu ölümcülere takılıp kalıvermiş bir salaş tiyatrosu
göğünde
yalnız üç aylarda salı günleri otuz birle rumba da rumba
bizim laternada dokuduğumuz deli çocuklar gibi bir gök
budalası
en eski ipek saçlarıyla uzamış topuklarına kesilmiş göz
kapakları
kuyularda yarısı harita deniz yarısı hatırlanmamış eftalya

Ve kuyulara eğilip ölümcülere selam verirken eftalya
neden ibrahim'in ismail'in ishak'ın anaları gibi
halklar olmak istemişti cumhuriyette üç aylar salılara.

1956

KANLI NİGÂR

Düşünmek istemek pera'da
goygoycularla düşünmek istemek
gücüme giden kanlı nigâr'ı

Uzamış masallardan güzleri
bir halı sermek taşlığa ablamın
biraz konuşmak istemek sonra çekip gitmek

Hiç ölmüyor mu kanlı nigâr
Bir ay girerken yüreğine geceleri rastıkları kaşlı hiç.

1956

ÖLÜ BÜTÜN

Harmonie'lere çekilmiş orospular gibi kantoları
o kantoları soyutlanmış ırmaklarda kantocu peruz'un
ölü bütünü çizerler ölümcülükler oynarlarmış
ve çarşambaları gidip ırmaklarda boğulurlarmış

Ben hiç ölü bütünü kucaklamış atonal kantolar düşünmediğim
için
harmonie'lerde çivit fabrikalarının durduğu yere kantocu
peruz'u düşünüyorum.

1957

KANTO AĞACI

Bir pandomima olarak düşünüyorum korkunç bir pandomima
türkçe cumartesilerle gelen türkçe cumartesileri
halklar dediğimiz kendine benzer yusuf'larla kasketli bir yusuf

Gelip bu kanto diye bağırıyorlar cihannümaların altında bu
kantoları
tutumbilimsel kıçları üzerine maria pilar'ların işte bu kör
karıların

En cumartesili bir istanbul düşünerek bu kantoları
düşünüyorsun
istanbul orospuları sendikasının böğründe meşrutiyetten saklı

Yahu sen sahiden hiç türkçe değilsin galiba hatırlamıyorum
hiç türkçe değilsin neden kantocusun bu kanto diye
bağrıyorsun
maria pilar'ların galiba barut yanığı kıçları üzerine halk
matinelerinde

O tüm bilip bilmediğiniz biraz léon blum'lu pandomimalarda
alkazar sinemasının çocuklarına duhuliyenin borusu ötmez

Sen karanlığa giderayak bir kanto ağacı çizmiştin yusuf'lardan
önce
gelip kanto ağacını kesmişler kantolarını delik deşik etmişler

Hadi seni yine pandomima sahnelerinde düşünelim
ağlamadan kanto ağacı
hadi sen de düşün bizi bakalım çocukları alkazar'ı ağlamadan
kanto ağacı.

1957

GÜL GİBİ KANTO

Dipsiz kuyularda analarının kahrı
azalmış galata'da iki deli çocuk
bacakları uzamış rıhtımda

Enlemlerle boylamların denizleri geçişi
iki deli çocuğun uyuduğu saatlere rastladığı için
onları hiç görmeyecekler işte.

1957

UT

Üner Birkan'a

Rakı içilir mi hiç çiçeksiz
çiçeksiz ölürüm dükkânları
hem kim olsa ölür ispatinin ebesi
zulmü ilan edilmiş sokağa çıkar
yalnızlığının ut sesi bir fonograf
tanzimat fermanında unutulmuş hacivat
gelip kahkahalar tarafından iğne ister

Yalnız belki çocuklar için atlı
gülen tramvayı ölümün cumhuriyete
enflasyonu sekiz memeli bir zenne
o çirkinim tasviri efkâr bir zindan
vakitlere açıktır kepengi aşkı memnu
ölü teyzesine yazlığa giden kim çocuk
pire kasketini deve kimler giyer acaba
zehir dükkânları çiçek çiçekçi pera'da

Benim ut teyzem de ölü galiba hacivat
şimdi şu rakıdan ne diye vergi alırlar sanki.

1957

APAŞ PAŞA ŞAPA OTURDU

Merhaba diyoruz ölü teyzelerimize çocuklar
merhaba diyorlar o şiirlerimizin eşikleri

Mum tacirlerinin kızları ne temiz porselen
yüz çiçeğe yüz ay çıkarırmış bu tabaklar

Yüzüklerinde altın parmaklar takılıymış ve
çarşılar grevsiz deli olurmuş yalnızlık işte.

1957

ÇOCUKLARIN ÖLÜM ŞARKILARI -II-

Lağım yollarından girdi metropollere
uyandırdı türkçeledi barok bilincini
alkazar nedir bilmemiş alışılmamış parmaklı kötü

Uyandı türkçelendi fikret muallâ bir deli
ve cumhuriyetin her ilanında üç
bitmek üzere siyah bira içen eski babam

Metropoller ortası fikret muallâ digan
kovalar şiirsizler düşmanlarım ayağa kalksınlar.

1958

PUT

ZANZALAK AĞACI

SAFFET NEZİHİ ŞENER

ZİNCİFRE

ÖLÜM

Benim hiç çin'de bir ablam olmamış korkunç hû
gecelerin ilerlemiş saatlerinde tramvaya binen
bir bach konsertosunun dudakları gibi çilek korkunç hû.

1958

A. PETRO

Bir gülüşün var ayakta kötü elbet
burcuvalıklarında bir dudak gül gibi

Bütün ellerinin sokakları aşktır senin a. petro.

1958

UZAK HALA

Kalkıp pencereyi açıyorsun operet
denizlere çıkan uzak hala
arsenik şişesine eylül doluyor
tramvay paraları atlı kırmızı

Leblebici horhor'a alkış tutan
dikran çuhacıyan'a çiçek atan
sen uzak hala neyyire hanım yoksa
cumhuriyette de uyuyamıyor musun?

1958

NEYYİRE HANIM

Taşınmış şemsiyeleri belki de küsmüştür
bir yazlığa gitmiştir ki neyyire hanım
kül pancurları elgin, fareleri örtük
ağaçları serin darülbedayi'nin en güzeli sağlama tuba

Boş bir sokak fotoğrafçısı denli çirkin kaçar
bir farenin bile yanında şimdi
biz çocuk merdivenli bir üzünç.

1958

ÇAPALI KARŞI

Kollarında eski balık dövmeleri
teodor kasap perhiz ahali içmez
ay türkçe rakı çıkmıştır kapalı
ve geniş muhlis sabahattin'den
ayşe opereti ne güzel bir hiç

Üç yıllar var ki minyatürlere mahkûm
teodor'un o eski balık dövmeleri
ay osmanlılaşmış abi tüfekçi olmuş
ve korkunç taş gülmekler muhlis'te
gibi merdivenli bir sokaklar uzatmış
çiçek bahçelerine kaçabilsin ayşe
atlı tramvaylarla ne güzel bir hiç

İşte o biçim gecelerde kucaklamış
getirir enflasyon arkadaşlarını
kova abdülhamit akşam gazeteleri
dağlar gibi yalnızlık ne güzel bir hiç.

1958

Bakışsız Bir Kedi Kara

1965

1. basım, de yayınevi, 1965

bir fotoğrafın arabı

BİR FOTOĞRAFIN ARABI

İlenç. İşte beni bu selenli harfiyle hiç bırakmıcek olan ilenç, gittiğim her yere götürdüğüm, gittiğim görünmeyen köpeğim ilenç. —Kim benimle arkadaşlık edebilir? Kim? O Keşiş'in kanını taşıdığım söyleniyor ve durulmaz bir çalkantıyla oradan oraya koşuyorum yalınayak ve küçücük çenemde büyük bir ben, kapalı güzelliğimle tanınıyorum hâlâ. Lekesi gibi U.

Çiçek. Çiçek satıcılığıyla başlamışım serüvenlerime. İplere dizili çiçekler ve çocuklar, gül kurusu. Ama nasıl da büyülüymüşüm o zamanlar, bir pericik yüzünden bakılamazmış. Boş arsaları vardır yaz gecelerinde hafifsi malta hummalarının. Kış gecelerinde de sonsuz beberuhili sanrıların harabeleri. Sonra taştan geçit. Elli yaşlarında bir cadının çekmecesinde yaşıyorum, çivilenmiş. —Gerçekten, yaşıyor muyum acaba? Mevsimin ne olduğu bilinmiyor ve ben pek üşüyorum. Gibi U.

... çiçek satıcılarının o sürgününde Kudüs'e gitmiş, Çalar Saat'e yerleşmiştim.. Bunları anmak, anmak bile istemiyorum ki.. Bitivermişti hemencecik, biriktirdiğim paralar çiçek karşılığı.. Bunca uzak İzmir'ler rehnedildim ben burada. Bu bir fotoğrafın arabı olsun benden, eline geçecek mi bir gün? İbranca öğrenimi yaparken bir boliçede görünmeyen köpeğimle çektirdiğim. Issız ve korkunç. Yapraklarını dökmüş ulu bir ağacın altında bir kanepeye incelikle ilişmiş olarak. — Yazıklandığımdan değil. Geçmicek diyedir kaygılanıyorum. U.

EPİTAFİO

Boğulmuş geldiler denizden ikindi üzeri, yeşil çuhalı kahveler rıhtımında gizlenmiş çivit rengi evlerine. Falı İspanyol —.

Başlarını eğiyorlar yine ablalarının önünde, sabahleyin olduğu gibi. Saçlarını tarasınlar ve ayırsınlar diye ortadan. Kördüğüm —.

Onları çağırıyor çığlık çığlığa, bir iskambil kâğıdı sokağından, malta taşları üzerinde, çocuk oyunu binlerle. Şeytan çizilmiş —.

Görüyorlar, ne de güzel gülüyorlar öyle uzun uzun. Ama gelemeyecekler işte. Bohçaları derleniyor. Aceleleri var. Çürük —.

Acaba çıkar mı yine önüne, kopçalarını ilikletmek isteyen o şişko kadın, Afrika'ya giden yosunlu ve çetin yollarının da, ablaları?

SARDUNYA VE ÇOCUK

İçerlerdeki, o utanç mağaralarına, çarılçamur — sekerekten yine de, bir çocuk sığmıyor. Selanik bohçası, hasır şapka, yağmur kuşu. Mahkûmiyetinde ve sağ yanağında bir el kadardır kara gül lekesi. Sardunya bahçelerine bitişik halasının — uzunluğuna. Güz düşlerinde herhal, ölümün ve arkadaşının mızıkasıyla, eski deniz, deniz sokaklı adalara giden bir çocuk.

Rüzgâr, sürükleyip duruyor dışarlarda; küf gözlü, tenekeden bir ejderhayı ve paslı bir cesedi. İmsaklarda beklenir her zaman, derin bir gulyabani çünkü. Katranlar, inanılmaz istanbulinler giyinmiş. Çağırmak için onu tâ Selanik'ten, Ürkünç Amca'sı kılığında — iğneli fıçılara, iğneli fıçılara. Sonra, sabaha karşı, gecikmişlik ve lacivert. Solgun ve öksüren, nalsız atlarıyla dönülür, ermişlerin merdiveninden inerek, karanlık, saraç ya da haşhaş dükkânlarına.

Çocukluğun da Selanik kapıları, büyük lavanta ve tokmaksız. Gidip bir ilkokulda uyuyacaktır, bütün o sığ denizleri, şeytan minarelerini, belki de. Yazdan unutulmuş açık bir pancuru gibi halasının. Ölümün ve arkadaşının mızıkasıyla, yeryüzünde geceleri satışa çıkarılmış sardunyaların ağır öyküsünün arabasını anlatan çocuk, yalnızca.

GİZLİ YAHUDİ

Gözkapaksız, şeytandan biri, çekiyor tramvay paramı benim. Arada sırada böylecik kente inip uzun üzüldüğüm ve sarsıldığım olur. Otelde, onun (Ceset'imin) yatağında yatarım. Saçlarının kapkara öyle uzadığı zamanlarda, dirimin ondan esirgediği ve benim ona vermeye çalıştığım şey neydi acaba? diyedir kurarım. Kocaman öküz ellerimle. Alçak bir mahmuz. Kükürt kokusu. Dağlanmış bir kız. Bakır çalığı. Damarlarımdaki lağımlarda bir fare. İndiğim kenti ve içimdeki darağacını kemirir. Deliler, fareler, erkek fareler bölüşür kömürleşmiş bir cesedi. Mahzende. Onu sevmenin sözcükleri olmamıştır, bu belinde anahtarlar sevişin sözcükleri olmamıştır ki. Kaçardım korkunç karşılaşmamak için bir bezbebekle. Karşılaşmak. Bu, benim yeniden İşkence Sözlüğü'ne dönmem demek olurdu. O angut ormanlarının sevinç yiyen dulu, yedi yıllık gelincik kin, kalıt dağıtan meşin eldivenli ipek el.. Gömülmek istemezmiş.. Üşürmüş.. Arka sahanlıkta yanarak uzaklaşan genç şeytan. Gözlüklerimi kıskançlığım bataklıklardan çıkarıyorum. Başlangıcı kundak bir yangından sonra bir türlü bulunamayan eski metresimin (Ceset'imin) oğlan kardeşi. Kalın yüzünü örten ince böcek bakışlı aile maskesinden tanınıyor. Adam! Niçin hıçkıracakmışım sanki. Kolaylıkla sever, bir kemerin altından geçer, kolaylıkla unutur bir ne gizli yahudiyimdir ben.

KARGINMIŞ BİR İLKYAZ

Ay; gecikmiş ağı, yosun yeşili bir canavar. İlerlemiş gece; kanatsız yarasalar, ıslanmış silahlar. Devrilmiş bir tramvay caddede. Bunlar, kargınmış bir ilkyazın simgeleri. Büyük uçurtmamı çalmışlar deliliğimden, mor gözlü çocuk ölüsü bir pazar, onu bulamıyorum.

SEVGİLİ UĞURSUZLUK

Geçirdi çılgınlık bir kasketi başına. Koştu paslandığı bölgelere silah satıcıların. Kurdu okulkaçakları imparatorluğu. Buldu altın bir top da Manastır'da.

Taktı yakasına bir eylül ormanı. Bilmesinler incik boncuk dolu bir gömüyü. Sırtlanı da oradaydı. Çürümüş elma yüzlü. Boğuştu kapmak için bir hançeri.

Konuşuldu bir cumartesi kırımlardan. Kapalıydı büyücüler. Astılar içine bir içki şişesinin. Ayaklarında gümüş ağır potinler. Sevgili uğursuzluk. Serseri'yi.

bakışsız bir kedi kara

BAKIŞSIZ BİR KEDİ KARA

Gelir bir dalgın cambaz. Geç saatlerin denizinden. Üfler lambayı. Uzanır ağladığım yanıma. Danyal yalvaç için. Aşağıda bir kör kadın. Hısım. Sayıklar bir dilde bilmediğim. Göğsünde ağır bir kelebek. İçinde kırık çekmeceler. İçer içki Üzünç Teyze tavanarasında. İşler gergef. İnsancıl okullardan kovgun. Geçer sokaktan bakışsız bir Kedi Kara. Çuvalında yeni ölmüş bir çocuk. Kanatları sığmamış. Bağırır Eskici Dede. Bir korsan gemisi! girmiş körfeze.

FİRAVUN

... büyümüş. Bir firavunla yatar kalkardın sabahlara karşı-ki. Yağmur ayları sürgünlüğün.

Ağzında firketeler. Bir kuş, konmaktan hoşlanır. Canavar dövmeleri kollarında, vardı.

Saçlarını da kardeşin taşırdı kömür karası. Bir kent görünür sen güldükte kurulmuş.

... tutakında 'seviyorum' yazılı bir tabancaya koşardın. Bir haşhaş, yolcusunu taşımaya hazır.

KILIÇ

M.Ç. için

Ey serseriliğin denizleri! Ey ahtapotları atılmışlar kıyıya mutsuzluğun! Bir kraliçedir oğlum kanatlarını açmış. Örtünür canfes. Unutur gitgide yakılmış babası büyücü. Selanik'te geçirir kışı.

Gelmiş bir kadınla konuşur Mısrâyim'den. Yorgunluğu kusursuz bir at mor. Uyuyakalmış kayalıklarda. Yükselir niçin bilinmez deniz. Ey batık gemiler! Ey sürgün karaltıları! Ağlayan bir melez ben.

Anlatılmaz bir kılıçtır kuşanmış taşırım belimde karaduygululuk.

MISRÂYİM

Kaçtığı bilinmeyen bir ülkesinde cinler padişahının, bir yeniyetme. Değiştirmiştir adını, saçlarını kazıtmıştır. Soğuk bir tabanca yastığının altında, uyuyabilir ancak. Bir yelek giymiştir dimi; kuşbilime çalışır, omuzunda simruğ kuşu, eskiden ötermiş.

Bir tehlikeye yaslanmıştır; uçurtma uçurur, yüzlüğü düşmüş. Yakalanır ming izleyicilere, bileği incecik. Bir kılıçla keserler kirpiklerini uzun. Kırarlar eklemlerini, pantolonunu sıyırıp gümüş bir şamdana oturturlar, ziftle boğarlar teknede, damgalarlar.

Uçsuz bucaksız kucağındadır barbar anasının, bir yeniyetme. Büyük bir alınla karşılar ölümü de, alkışlayarak karşılar; unuttunbeni mavisinden bir yelkenliye binmiştir. Hamsin yelleri eser Mısrâyim'den, kırk gün. Saçlarını uzatmıştır, yalnızlığı sever.

KARGABÜKEN

Kaçmış bir çatanayla külüstür ve cin. Çalarak sinsi mızıkası bilinmezlik. Kara mürekkebin.

Gizlerdi menekşe gözlerini bir kahkahayla. Hiç zakkum arkadaşı yok. Lepiska saçlı. Esrik.

Bir firavun daha dövdürüyordur pazusuna. Çocuklarla okulların çarpıştığı eylül. Mısrâyim'de.

İKİ TEKERLEKLİ AT

Oğlum ve arkadaşı Bünyamin. Kaç yıllar uçamıyorlardı. Ey kullanılmayan bahçe kapıları! Sarmaşıklar!

Yıkımlar getiriyorlar imparatorluğa. Yangınlar. Uğulduyorsunuz kışın ey yapraklarını döken kadınlar!

EY KANATSIZLIK

Batmış bir tramvay, ... ahtapotlar, ince ve upuzun barbarlar. Yalnızlık dönüşür bir zenci arkadaşa imparator.

Kucağında bir padişahın da kuş. İstemiyor bitsin ... büyüsü. Bir boyundaki serüven, uçurum. Hiç konuşmuyoruz.

Anlaşılmayacaksın. Ey kanatsızlık! Koyulaşır ve bir denizin denizinde ağlarken. Bekleyen bir çocuk. Yelkenli.

ORTODOKS - ORTODOKS

Düşen bir Katolikos orta bir Daçya gölüne—. Kanatları balmumu albastı. Yazıyorum ki otuz üvey kardeş, gördüm. Bunca yakışıklılığı bilinmiyor ölümün. Aykırılığı da, som Ortodoks - Ortodoksluğa.

İPEKA

Remillerle kanıyor labirent buluşmaları. Yaşıtımdı ve kapanmış bir kraliçeydi. Nasıl atlar ve nasıl katanalar çürürdür. Varılan derinlikte.

Ağmtılarla örtüyor kendini. Kılıç kında kösnü dümdüz bir olasılık. Aldırmıyorum. — Kimse birbirini aramasın! Geçerken belirli bir denizi.

Ortodoksluklar
1968

1. basım, de yayınevi, 1968

I

Tek konuşulur yüzüdür bacaklarının arası. Sakal ve bıyık da bıraktığı. Dönmez bir sapkının. Üzerine bir dedikodu. Yaklaşmaz kadınlara buyrulduğu gibi. Kışkırtır kuşkuları. Başındaki sorguç ve bir berbername. Gömdürülmüştür diri diri toprağa ve başaşağı. Ürker ve parlar birkaç katana ötede. *Neden anlamıyordum.*

Tutunur bir utanç ince. Bir kız limon yanığı. Saçak altlarında dolaşır erkeğinin. Açılmıştır kapıların kilitleri kendiliğinden. Kıpırdanır bir kefen. Gebelenmiştir yatarak üzerine ölünün. Bir kilisede işlemeyen. Bataklıklarda büyütmüştür çocuğu. *Neft dökerek yakıyordum bir mektubu da kuş zarflı balmumu.*

Arık bir çocuğun yüreğindeki eğriliktir. Bileğinde doldurulmuş ve bütün bir atmaca taşıması. Çalışır toplamaya tüylerini. Yazdırır göğsüne zafranla. Yinelediği bir sözcük kezlerce: Erselik! Sevişir ısırarak kendi ağzını. Çalar lavtasını yılgının elden düşme. *Malta Yahudisi'ni okuyordum. Barındığım bir sandukanın içinde.*

II

Seriyor zambaklarını kıskançlığın bir delikanlı. Yeraltı gömütlüğü açık.

Bir madrigal söylüyor Gesualdo da Venosa'dan. Yazıklanmanın kamburu.

Kunduz karnı bir kadına, beklenmedik bir çılgınlık daha giyindirildi.

III

Neyi içerirdi acaba? bir tığ işi bürümcüğünde bir köçek'in. Dört ayaklı çiçek yüzlü bir kuş.

Dalıyordu sarnıçtaki yağmur suları uykusuna, bir dibek tokmağı. Pırlanta bir alışkanlıkla.

Yukarı deyişleri yansılar, sabundan küpeler, bir hamamname. Asılıydı başuçlarmda bir tef.

İğdiş atlar koşturulmaktadır her yöreye. Metamorfosis gömütlüğüne akıyordu bir yüzyazısı.

IV

Çıkarır bir sandık Köse Kâhya iskeletidir yüklükten. Bindallı, hortlamış, sürpik ağızları kullanan bir Akkadın.

Emzirir bir taşçocuğa yazgısınımor. Nerden kalmıştırdı takılıp bir gelin teli saçlarında darmadağın. Toka gümüş.

V

Bir öncüldür, seçmiş yanlışı Kirmastorya. Kırılır düşen sodomita'lar cihannüma ve çitlembikten.

Denizi geçer sevişir. Araştırır parmaklarıyla, bulur bir ut yeri. Lût'lar topluluğuna katılır.

Raslantılar üzerine gelebilir. Felaketi boş bir köşke taşırlar her zaman, kanaviçeden anlayan.

VI

Konuşmaların uzun saltanatlısı. Bir kadınla duruşuyoruz ayakta.

Donanmış varak'larla. Değil çekilmesi denizin, açıklanması bile ilgilemezdi.

VII

Filiz Lenger için

Bindirir ata Barduğomeos'un sağ eli, bilmezlerin Mikael'ini kuşkular. Sürer çirkin kan Ruzukan'ı kaygılara oğlan yedi nal. Gizlidir bir yeninde benzeri kadın.

Yumulur bir ibran uykusuna yolda.

Vurur kıyıya bir denizkızıyla üzerine kenetlenmiş, alımlı ölüsü Mikael'in, Yeter anlatmaya birkaç renk: yalın kara, camgüzeli yetiştirirdi, öterken bir kuş hüt hüt.

VIII

Tilki basmış bir kadındır görgü tanığı. Yoksul bir tefecinin evinde toplanmaktaydılar.

Bir iz bırakmak çabası mıdır? Söylenerek yazdırılmış bir dövme. Güllabici'lere.

Döşeme kırığını onarır vire. Sünnetli bir Hristos. Karışmış aralarına. Neyi değiştirdi?

IX

Kardeşlerinin uçuşuna kanat uyduramıyordu bir rahibe kuşu. Üzgüye çalan bir pusluluk.

Kıvançlı majörden bir tını duyuluyor. Gregoryus çeşitlemeleri, koyu bir tablatura yazısıyla.

Bir ırmağa ulaştıklarında, günlerce kıyıda duracaktır. Kendini tutamıyordu, hem dul hem çocuk.

X

Bir artıkyıl'ın son imsakıydı. Sustu bir emmebasma kara tulumba. Kurşuni bir fısıltı. Saçlarını çözmüş bir ses, dedi kimdir o?

XI

Döverdi kızlarını bir çaça yarım ağızla. Kutsal ve çişsizdir loncası Ziba'nın.

Atıyor çifteler tırtıklanmış bir kızlık. Geciktirsin için soyunmasını istanbulinler.

Sürülecektir bozukluklar biçimi. Bir kız'la müşteri bir ayının kucaklaşmasından.

XII

Uzundur bir ad. Bulmaya çalışıyordu Fınduktar. Bir hüma türü, yokolacağmı. Bilir kimden diyakos'larla.

Seçiyor *urefa satrançları*'nı. Korkuları ispati'nin. Ünlüydü saygısızlığıyla atalarına. Ama kınanır.

XIII

Raslanmaz bir kuş angut, anlatır örneksiz. Yakın kovuklarında Akneri-Vank manastırı. Ağzında bir elmas.

Dolantılar tasarlar, kapalı tutulan bir şehzade. Zırhı incelmiş, paslı demirden pençesi, ama göğsü kalkan.

Bir domra çalgısı, betimler vurgularını korkunun. Bükülmez boynu. Binbir gün masallarıyla bezenmiş.

Yalar kapatmasını zincirle bağlı kolları, kızgın bir ejderha. Oyar burguyla. Düzgün sürmüş güzeligeliş.

Giderek çığlıkları andırır olmuştur konuşması bir kuş angut. Ürperir hult ağacı altında pırtıl bir vardapet.

XIV

Kendini doğuruyordu bir cinaedi. Dimdoğru. Borçludur bir sayrılığa tavşandudağını.

İndirdi periciğini kilidin. Dörtkaşlı Aleko. İğneardı mıydı başındaki ışkırlak?

XV

Bir leylak çakımı! Ağacından yontulmuş bir yüzlük. Anlıyor ki geniş ve derindir.

Diz çökmüş inliyor bir Bünyamin. İçilmesine olanak bırakılmayan bir fincan ağu.

Bakıyor bir panola da var, döşemede. Çınlıyor bir kule, yıkanmış sağanakta.

Haykırarak süslüyor bir tahtırevan'ı, karartılmış. Babadan doğma bir çırılçıplak.

Ve bir kokoniça, ucu kırık bir kılıç veriyor kendisine. Basamaklarda görünüyor.

İki yılan sarılıptır, erirken yörünge'ler bir konakta. Nite bükümlerle çevrilmiş.

Bir puhu kuşu kılığında baştanbaşa dolaşmaya çıkıyor kenti. Dönmemek üzere bir daha.

XVI

Karabitsi oyunu. Rübap kullanılmış bir oğlan pençik. Tahta zurna, tar ve tambur, ki saplarını öpermiş.

Baba Hamparsum, doğru inandandır, Doğuya dönük notaları. Ortodoks gibi düşünüp Osmanlı gibi şakımıştır.

XVII

Davulcu marşı çalıyor, avluya konmuş tabut. Ressam Ayvazovski, küçükken uzun süre güreşmiştir.

Yüzükuylu çevrilirse, sırtında daha büyük bir yara görülür. *Raspop kafasıyla porne türevleri.*

XVIII

Şamdan olacağım! diyedir bağırıyordu bir oğlan. Küçürek ve övünçsüz horozuyla.

Lût'ların Buhtunnasr'ı olacak. Çocukları eğerleyecekler. Biner binmez doludizgin.

XIX

Arka kapılardan girerdi evlere, üç bıyıklı bir kalebent. Çöküp kendi kızına geçmiştir.

Saldırdı baltasıyla üflemli çalgılara da. Çevrilmez bir malakof fistanını kaldırmıştır.

Boynuna varıncaya dek bir aygırdı. Kasıkkasığayken yalvar yakar olmuştur bir sokak şarkıcısı.

Öylesine susak ve soğuk bir ağzı vardı. Açken bir tay ve bir kısrağın ut yerini yemiştir.

Kemerler olarak uzayıp giderdi bağırtılar, bir katedralde. Kasıntı yüzünden söyleyememiştir.

Aldırışsızdı. Kesik sağ elinin parmakları, kendi tüzüğünün gerektirdiği işareti yapmıştır.

XX

Tekinsiz Maydos denizi. Yunus yunuslamıştır, yüzüyor. Fişeklikler, üzengiler, koşumlar kuşalı.

Belsuyuyla tarıyor saçlarını Vartuvaria. Arada bir göz kırparak, kulaklarında sellukalar.

Bir Ortodoks delikanlısının Maydos'ta ne işi var? Bıçak bilincinde bir çalkantının dingildediği.

XXI

Davut yeleli bir kimesnedir, bir çocuktur karaşın. Yüzükuyluğu dağılıyordur Tırnova kuşluklarında.

Bir karakoncolos yenice; eteğin aç, yağmala ve adın yazmıştır kayağantaşına. Şaşırmadan manil oynar.

Baka yeleli Davut! Gerçeğin kiril ve latin kurşunları da ilkin ülkenin okullarını bilmektedir.

XXII

Bir kilise babasıyla bir deniz evliyasının karşılaşması. Novotni!

Ekmek ve balık suratlarını birbirinin omuzlarına koyuyorlar. Lala!

Gün-tün eşitlendiğinde dövüyor Gelibolu un fabrikalarını dretnotlar.

XXIII

Miydi? Bir levanten miydi? kokot'un yeğeni. Türüyor sözcükler anzarot'tan. Bir klarnitacının divan'ına giderdi.

Vardı ötümlüğü ne güzel bir ses, her yortunun kilisesinde. Kuyu yüzüne çıkıveriyor zurnalarla da buluşup görüşmek.

Bir zangoç unutamadığı bir cinaedi'yi yeniden kurarken, bir gravür kazıyacaktır, tortudan. Şiir elinden tutuyor.

XXIV

Üç Horan Kilisesi'nde sorokust. Açıyor araplarla örgülenmiş bir yıldızname'yi madamango. Zaman doğranmış.

Yatıştırır kaygılarını. Verebilmiştir ürperişlerine biçim. Her Todori kişi, alacaktır adını Paşa Karatodori.

XXV

Kurmalıydı bir bağıntı çapraz. Kırpmaksızın bakıyor. Bir kokoz'un tasarımları. Didik didik.

Sökülmüş kardeşinin ispoletleri. Umrundadır arkası alınamayan olaylar. Sayfalar karıştırır.

Parçalanmış olacaktı kargaşalıkta potrebnik. Açığa vurunca imgesini. Yakıştığını söylüyorlar.

XXVI

Örtemiyor üzüntüsünü, fakfon kanatlarıyla bir kokona, arkegon bozuğu. *Bulanık çekimler.*

Ayrılırken esrikti, elinde potin ayağında şemsiye. İki parmakla ıstavroz çıkarmak bilir.

XXVII

Bir kadını ölüler orospusu, oğlankızoğlan, Ayapera, ve bir tahtı dolaştırıyorlar. Belki askerler.

Değimsiz bir öğrenciydi, eprimeyecek dudu. Ayakyazısından leh ovalarında dolaştırılacaktır alırdı.

Kılıç kında yakalamışlar bir sakallıyla. Huni aralıklar, kestirmeler bakışımsız, sürünen saçları örülü.

Ayapera'nın kendi kendini yoketmesinin caddeleri. Bırakılmış bir kentin kar yağışları salgından.

Ardalar bırakıyorlar arkalarında. Kan, kına, Suriye şarkıları; yapraklardan. Tartım eşliğinde söylenir.

Bir Doğu kocakarısı, böğürüyor. Ayapera! Dudu'nun içini açamazlar! Uzaklaşmaktadır ağzı, gökgözleri.

Bir arkebüzle ateş ediyor, ıssızlıksız resimlere. Yeraltında basılan bir derginin pazartesi kapağı.

Devlet ve Tabiat
ya da
Orta İkiden Ayrılan Çocuklar İçin Şiirler
1973

1. basım, E Yayınları, 1973

*yort savul**

* Bu şiir ilk kez, 1977'de, Ece Ayhan'ın ilk dört kitabını içeren *Yort Savul*'da yer aldı.

YORT SAVUL

Arif Çağlar için

1. Atlasları getirin! Tarih atlaslarını!
   En geniş zamanlı bir şiir yazacağız

2. Harbi karşılık verecek ama herkes
   Göğünde kuş uçurtmayan şu üç soruya:

3. Bir, Yeryüzüne nasıl dağılmıştır
   Tarihi düzünden okumaya ayaklanan çocuklar?

4. İki, Daha yavuz bir belge var mıdır ha
   Gerçeği ararken parçalanmayı göze almış yüzlerden?

5. Üç, Boğaziçi bir İstanbul ırmağıdır
   Nice akar huruc alessultanlarda bayraksız davulsuz?

6. Nerede kalmıştık? Tarihe ağarken üç ağır yıldız
   Sürünerek geçiyor bir hükümet kuşu kanatları yoluk

7. Çocuklar! ile bile muhbirler! ve bütün ahali!
   Hep birlikte, üç kez, bağırarak, yazınız

8. Kurşunkalemle de olabilir
   Yort Savul!

1976

I
orta ikiden ayrılan çocuklar için şiirler

MEÇHUL ÖĞRENCİ ANITI

Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı
Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür

Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:
Maveraünnehir nereye dökülür?
En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı:
Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine! dir

Bu ölümü de bastırmak için boynuna mekik oyalı mor
Bir yazma bağlayan eski eskici babası yazmıştır:
Yani ki onu oyuncakları olduğuna inandırmıştım

O günden böyle asker kaputu giyip gizli bir geyik
Yavrusunu emziren gece çamaşırcısı anası yazdırmıştır:
Ah ki oğlumun emeğini eline verdiler

Arkadaşları zakkumlarla örmüşlerdir şu şiiri:
Aldırma 128! İntiharın parasız yatılı küçük zabit okullarında
Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır
Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek.

1970

MOR KÜLHANİ

1. Şiirimiz karadır abiler

Kendi kendine çalan bir davul zurna
Sesini duyunca kendi kendine güreşmeye başlayan
Taşınır mal helalarında kara kamunun
Şeye dar pantolonlu kostak delikanlıların şiiridir

Aşk örgütlenmektir bir düşünün abiler

2. Şiirimiz her işi yapar abiler

Valde Atik'de Eski Şair Çıkmazı'nda oturur
Saçları bir sözle örülür bir sözle çözülür
Kötü caddeye düşmüş bir tazenin yakın mezarlıkta
Saatlerini çıkarmış yedi dala gerilmesinin şiiridir

Dirim kısa ölüm uzundur cehennette herhal abiler

3. Şiirimiz gül kurutur abiler

Dönüşmeye başlamış Beşiktaşlı kuşçu bir babanın
Taşınmaz kum taşır mavnalarla Karabiga'ya kaçan
Gamze şeyli pek hoş benli son oğlunu
Suriye hamamında sabuna boğmasının şiiridir

Oğullar oğulluktan sessizce çekilmesini bilmelidir abiler

4. Şiirimiz erkek emzirir abiler

İlerde kim bilir göz okullarına gitmek ister
Yanık karamelalar satar aşağısı kesik kör bir çocuğun
Kinleri henüz tüfek biçimini bulamamış olmakla
Tabanlarına tükürerek atış yapmasının şiiridir

Böylesi haftalık resimler görür ve bacaklanır abiler

5. Şiirimiz mor külhanidir abiler

Topağacından aparthanlarda odası bulunamaz
Yarısı silinmiş bir ejderhanın düzüşüm üzre eylemde
Kiralık bir kentin giriş kapılarına kara kireçle
Şairlerin ümüğüne çökerken işaretlenmesinin şiiridir

Ayıptır söylemesi vakitsiz Üsküdarlıyız abiler

6. Şiirimiz kentten içeridir abiler

Takvimler değiştirilirken bir gün yitirilir
Bir kent ölümün denizine kayar dragomanlarıyla

Düzayak çivit badanalı bir kent nasıl kurulur abiler?

1970

ORTA İKİDEN AYRILAN ÇOCUKLAR İÇİN ŞİİRLER

Sivil ölümden konuşuyoruz dağılan neftilikler
arkadaşlar Makedonyalı kalın usta marangozlar.
Kapaklanır bir adam daha kaçıncı, aktığımızı görünce
ters çevrilmiş kente karşı işte onun denizlerine
delikanlı kotaklarımızı çıkarmış ve ırmaktır.

Erkek ölümden konuşuyoruz yeni ormanlardan
dahi "dikeni seven gülüne katlanır bir kadın"dan.
Haramiler ki kırkın üstünde artık sayıları
bir küçük tabut tabakada gezdirirler ölüleri fakfon
burunlarına çekmek üzre, ince çağrışımlıdır.

Ey orta ikiden ölerek ayrılan çocuklar! aslında başlayan
askerler tabiatta hâlâ tramvaydan Sirkeci'de mi inerler?
süsüne kaçılmamış bir cenaze törenine gitmek için.

1970

KENDİ KENDİNİN TERZİSİ BİR KAMBUR

1. Şöyle böğürüyor bir kambur

Kardeşler! Deniz geçen ahali! Erken kalkalım
Köroğlunun koynundan biraz
Kalender ilk vapurumuzdur
Gidiyor yunuslarla yarışacak

Üstünde nasıl geçirmiştir
Geceyi iskelede tehlikeli denizin

Gemi arslanı Bursalı bir anadır niçin
Ölü çocuğunu nüfusa yazdıracak

Niçin zurnalaşmış bir zurnacı
Göndere çekmiştir kendini kıçta

2. Şöyle de böğürebilir bir kambur

Öksüz çocuklar! Deniz cenazesi babalarınızın
döşeğinden, peki yetimler pazen?

Tabiatı eleştirmeyiniz sakın
Kuş yapraklarını döktüğü için

Dokunmayın çocuklara sabah
sabah ulan! Loncaya yazılmadan

Şairlikten kesilenler kolu! Hiç
olmazsa kamburların ölümünü tabiattan bilmeyiniz

3. Vaktinizi alacak bir kambur

Mor biletli yolcular! El değiştiren halk kartları!
Ne kadar az yer kaplıyorsunuz

Sırtını bacaya dayamış gece görevlisi bir ölü
yıkayıcısının yorgunluğu akıyor
Bilir misiniz kendisi yeryüzünden yanadır hayatta

Otuz üçlerde sudan başlamış bir kan
davası üzre ayakta bir laz oğlu
Kasımpaşa zindanına işkencelere götürülüyordur
İki kurtun eşliğinde ve arasında

4. Dağ hamamında yıkanmış bir kambur

Belli ki kaçmıştır çok ağır cezalı bir çocuk
Kurulu zulmün yetiştirme yurtlarından
Çakıyla kazımıştır içerden kapısına
Kuş dillerinde olmaz bir helanın şahlığı mahlığı

Geçme oğlum geçme süründürürler
Namık Kemal köprüsünden insanı

Arı yapayalnızlığına çömelmiş gazeteye bakıyor kara
yeldirmeli kurşuncu bir nine
Askeri mızıka okuluna giremeyiş
sınavları yedek aday listesi

Her yıl arar ve bulur ve sarsıldığını kimse göremez
İdam edilmiş torununun ilk adını

5. Dikişi temiz iğneardı bir kambur

Irgat mahallinde ilk derse ve hiç
bir derse girmeyecek dudak tiryakisi iki öğrenci
Şiiri devamlıdır maalesef sesi dışarı
vermeyen yüksek ve alçak kaldırım sinemalarının

Giderler harçlıklarına eserse
Haliç vapurlarıyla Zap Suyu'na

Bir körlüğün de beyaz sesi tiz
Ayvansaray tezgâhlarında kalafatlanmıştır

6. Varolabilmek içindir bir kambur

Utanıyor Kısıklı'dan bir kızın eprimiş hırkası
Karşısındaki bir Üsküdar sultanıdır
Ezelden beri oturmuş bıyıklarının kapı önüne

Biletçiyle tartışıyor bir kocaoğlan
Biletsiz ayıcısı İcadiyeli çocuk nedeniyle

Hey gidi farketmeyen para kardeş!
Tedavülün kaldırıldığını töremizden

7. Anlaşılmayan muhasebeci bir kambur

Ey atlaslarda eski coğrafyalarda
Yerleşecek toprak arayan halklar!
Yıkıntılarımızdaki incir ağaçları

Değdi ilk mahmuzumuz son İstanbul'a
Yüz çocuk boşalttı ki ebru işçisidirler

Kalender yolcuları da sarışın çırak
Karaşın usta olmuş dağılıyorlar dağılmasınlar

Bolahenk bir bando mızıka tınlıyor kıyıda
Kontrbasist yarbay Alman Lange Bey şef

8. Kendi kendinin terzisi bir kambur

Bir kat adamlığını da dumana vermiş
Üsküdarlı kalender şair arkadaşlar hey!

Sizi buraya bizi bugünlere esenlikle getiren
Tek kürek kayıkçılıktan yetişme azgınlığımıza
Gerçekte kancığın kendisi kıçın kıçın yanaşmıştır

Çünkü her kambur biraz şair bir ailedendir
Toparlarsak kendi kendinin çırağı da olabilir
Ölü sözcüklere ve çocuklara can vermek için
Hangi marş iki kez çalınırsa yeryüzünde unutmayın
Hem usta hem çırak bir kambur içindir.

1970

YALINAYAK ŞİİRDİR

1. Biz tüzüklerle çarpışarak büyüdük kardeşim

Emrazı Zühreviye Hastanesi'ne kapatıldı anamız
Adıyla çalışan ermiş Sirkeci kadınlarındandır

Şeker atar hâlâ mazgallardan Cankurtaran'da
Acı Bacı'nın acı bilmez uçurtma çocuklarına

Yıl sonu müsamerelerine kimler çıkarılmaz?

2. Velhasıl onlar vurdu biz büyüdük kardeşim

Babamız dövüldü güllabici odunlarla tımarhanede
Acaba halk nedir diye düşünür arada işittiği

Dudullu'dan tâ Salacak'a koşarak alkışlayalım
Fazla babalarıyla dondurma yiyen çocukları

Hangi çocukların neye imrenmesi yalınayak şiirdir?

1970

AÇIK ATLAS

Hayattan ders veriyor diye öğretmenleri kızdıran
Tuzu bir bulmuş çocukları saklamadan güldüren dünyaya
Su kaçırmaz bir eşeğin sesine açıktır penceresi
Bir sınıfın, batı son dersinde, kuşluk vakti

Meşeler yapraklanınca bir tuhaf olurlar işte
Koparılmış kürt çiçekleri, hatırlayarak amcalarını
Azınlıkta oldukları bir okulda bile, sorarlar soru
Neden feriklerin ve eşeklerin memeleri vardır?

En arka sırada çift dikişliler, sınavda en öne
İntihara ve denizde nasıl boğulmaya çalışırlar
Yalnız Orta Doğu'da el altında satılan bir atlas
Kim demiş on sekiz yaşından küçükler okuyamaz

Bakıldı ki kum saati, ters çevrilmiş, çıt, usul isa asi olmuş
İkinci karnede babası yarısını silahıyla dışarda bırakıp
Öyle öğretildiği için saygılı, sınıfa giren parmak çocuğun
Boş yerine, girilmeyen bir dersin denizi, gelip oturmuş

Açık kalmış atlası, deniz taşmıştır, darılmasın Fırat ama

Hayatın orta öğretmeni sustu, dondu gülmeleri çocukların
Bir cenaze töreninde daha ölümü karşılamaya götürüleceğiz

Efendiler! Eşekler susabilirler
Ne yani çocuklar hiç gülmeyecekler mi?

1970

ARAPLARIN AT KOŞTURMALARI

Açıl Doğu açıl! Açıl dağarcığım
Açıl Arapların at koşturmaları açıl!
Davulun eski arkadaşıyla başlıyoruz
Yakışırlığını yitirmeyen

Ve bacadan giren bir adamın kara gece
Ya öldürdüğünü ya öldürüldüğünü de bilerek
Bismillah tû Hafız Post
İnsanoğlu babasızdır

"Bir dahaki gelişte dünyaya, nehir yollarından döneceğiz"

1970

ŞİİRİN DENİZ KIYISINDAKİ SESİ

Denize atılmış şiirdir bence
Yurtsayan, yurdu bilinmeyen bir yıldız

Şiirin deniz kıyısındaki sesine bırakılmış ölümdür
Yanacak sarayların kestiği bir, yarım ay.

1970

ALA ALA HEY

Ey erkek Şehrazat! Suriye mantığı
Aydınlık bir el yazısını buruşturan
Ey son taksitlerini yatıranların kentindeki okuyucu!
Her yakın zulmün küçük hisseli uzak ortağı

Bütünleyemez mi sanıyorsunuz çalışır bir şiir kara
Yukarda parçalanmış yüzleri
Türkiye mezarlığının derinliklerinden çıkarıp

İşte rıh ve hokka!
Zulme karşı hadisler derleyen baba ve
Koşarlı ayaklarıyla oğul

Mahmuzlu bir su üstü gemisi sığlığa oturmuştur
Uzun ölülerin gömülmeleri uzamış denizlerdeyse
Hiç bitmez

Yorulan bir şiirin ayak değiştirmesi

Ala ala hey! Artık şarkı olacak
Şiirin döndermesine genç hallaçlar ve
Kuşbakışlı çocuklar karşılık veriyorlar
Salarak gürlüklerine göğün uçurtmalar, hurra!

1970

GÖKYÜZÜNDE BİR CENAZE TÖRENİ

Düşmemiş Hezarfen Efendi'yle karşılaşır mı acaba?

Bir bakmışım baloncusu uçmuş kan mavisi balonlar
Kuşların vurulduğu mevsim Üsküdar iskele alanında

Bir bakmışım gökyüzünde gömülmez bir cenaze töreni
Ve aşağıda, yıkanmış balonlar demetinin başında

Kurşun ayaklı bir parmak çocuk, kırılır ağlamaz
Ölümü ustaca oyalayan babam öldürülmüş ben satarım

Kopmuş bir kocakarının da eteklerinde azat kuşları
Oğlum öldürülmüş ben satarım Üsküdar iskele alanında

1971

DENİZİN ALTINDAKİ BANDOLAR

İşte ölüm şu derin taçlı şiirdir bak
Duman adamları maskeli katanalarıyla geçiyor
Çalan bir bandonun eşliğinde
Şimdiye dek ölünmeyen kentimizin üzerinden
Hiç değilse sokaklarında

— Sayın padişahım muhbir
Denizin altındaki bandolar da çalıyor muydu?

Parmak çocuk sorusu karşılığını da içinde taşır

— Ama şurasını unutuyorsun hep
Boğuldukları zamanki yaşlarıyladır çalgıcılar

Herhalde böyle bir şiire başlayan onu bütünler.

1971

USTA İŞİ

1. Fakir kuş hiç unutmaz, kitapların yakıldığı yıldı

   Kırk kapıdan birden devletle girdiğini gördük
   Başsız bir at ve içindeki solgun süslü binicisinin

   Dervişlere göre parçalanmış ölüm doğudan dönüyordur

   Onun için ki acı bir suyla üçe bölünmüştür bir kent

2. Fakir kuş hiç unutmaz, ustaları ölmüş oğlan çocukları
   Denizden çıkınca birbirlerinin saçlarını tararlardı

   Ah karpuzun içindeki kesmece delikanlım İstanbul
   Yüreğini utanarak saklıyor ve çürümüş çiçek kokuyorsun

   Okuma parçası bir kentin üstünde kara güvercinler uçuşuyor

3. Fakir kuş hiç unutmaz şu altın eytişimsel yasayı da
   Tarihte nice ve nite şehzade bilmeden atını taşımıştır

   İşte onların sandukalarında usta işi gazeller oyuludur.

1971

VİŞNEÇÜRÜĞÜ ŞİİRLER

1. Kapkaragümrüklü ölçüsüz ayaksız Ali çocuklar
Asılmak bilirsiniz kesin tehlikeli ve yasaktır
Edirnekapı-Bahçekapı sarı kamu tramvaylarına

Haramiler Durağı'ndan Beyoğlanlıları öne alır
Ve delip geçer yedi kenti saatlerin en köründe
Halk kipiyle voyvooo! Ölüm!-Ölüm! tramvayları
Ardınca siz vişneçürüğü şiirlerimi bırakmıştır

2. Duyduk duymadık demeyin ha altıparmak çocuklar
Tam da kalfalığa giderken lekelenir çıraklar
Uyurlarken dahi o parmaklarındadır yüksükleri
Parça başı dikişler çıkabilir diye düşlerde

Kim bilir kaç şiirdir kamburu göğsünde bir çocuk
Bir silkinecek ve bütün askeri okullara girecek
Karartma benizli bir roman çocuğu arkadaşı da
Demirkapı dolaylarında asker-sivil terzisi olur

3. Ali Korna kâğıdına basılmış parlak çocuklar ise
İstanbul padişahlarına çıkartılırlar beş numara — iyi mi?

1971

II
yazı şiirler

ARTIK ATINDAN İNMEDEN SEVİŞMEYE ALIŞMALISIN

"İşte bir Bok Ana ki kızlarını sünnet etmiş. Bir ölünün* kulağını dinlemesinler sıkı ağız. Bir karının oğlunu diriltmesinler dul.

Bir talikayla getirirler Niyazi adında bir geyiğin çektiği. Buz tutmuş bir delikanlıdır iyi gözlü dilsiz. Makedonya'da** düşünülmeyen.

Hırçın bir belleği sergileyebilir bir gizli kapak.*** Bin lacivert güvercinle. Kasabalar kapanmıştır ve bir postnişinden korkulur."

1970

* Amber içinde saklı bir ölünün atlarla geçen kimselersiz oğlanlığı.
** Makedonya ay bir köpekle çıkmış uluyordu.
*** Kentlilerin mutluluğu öldürülür içindir.

HANGİ ŞİİR TOPAL ÇOCUKLARINI TOPLAR SOKAKTAN?

"İşte şom büzüklü Manoli.* Uzlaşmaz tutkusu değişim. Kulağının arkasında bir bülbül çitat. Kârgir bir kilisesi var. Tahta bir çan.

Boylu boslu bir mutsuzluğu geçirmiş ele. Nakışlı bir tavanı delip ölülerin salısı. Topuğunun üzerinde döner.**

Çürüğe çıkarılacak bir tümce: Saçları kurşun ağırlıklı Ustangul Türkçesi. Yerine, çözülmez karmaşıklığı bir halk şenliği.***"

1970

* Sarı devletin kira evinde oturur.
** Umulmadık bir ayrıntı alır götürürdü nerelere.
*** Gözü akmış bir çocuk elinden bir resim.

III
dipyazıları

ŞİİR ALINLIKLARI ÜZERİNE

Irmakları, hiç kesilmeden, kaynaklarına kadar yüzüyor, bir yandan da, kutudaki tek renk karayla, bir masala çalışıyordu, alınlığı şöyle: *Maveraünnehir Padişahı*, oyunsu, Şehrazat erkek, ezberlettirmiştir kendine, saklıyor.

Ve, insan ruhunun, kıtlık içre, belki yeryüzünün yalnız Orta Doğu'sunda, beslenmeden, birkaç yüzyıl yaşayabilen, umuduyla açarak biraz, külrengi bir masal da tasarlıyordu, onun alınlığıysa şöyle: *Çocuk Çocuk İçinde*, bileziği takılmış, çocukların bile, eğilip diplerini göremediği ancak baş ağır çekip kaç masal düşülünce suyu içilebilen bir kuyu.

Şiir alınlıkları, nedense, şiirin bağrından koparılıp başa konulmuş dizeler sanılır hep, değildir. Şiir alınlıkları yukarı kaçan çocuk yüzleridir, okulların giriş sınavlarını kazanamayıp, önce kamuya karşı diktreş olduklarından intihara, yetiştirme yurtlarına, sözde açık Kalaba'lara, sonra da tabiata karşı geldiklerinden bacakları koparılmaya, boğulmaya, ölüme yargılanmalarından başka bir nedenle, derin adları, güzel anlamlı bakışlarıyla gazetelere geçmeyen.

Bu yazıda bile, burnunu bir parmağa karıştırtan, zalim bir kamu çiçeğinin bozduğu bir çocuk yüzü, yukarı kaçtığından, onun boş bıraktığı soğan mürekkebiyle yazılmış sırayı, ateşi olanlar yakıp görürler ve utanırlar mı? Çağdaş bir masal babası yerinize utanıyor.

1970

ÖLÜMÜN ARKASINDAN KONUŞMAK

Bilirsiniz ya da bilmezsiniz, öz çocuklarını boğduğu için herhalde, görkemli olduğu söylenen geçmiş, hele bir imparatorluksa, içinde taşıdığı hüsnü kuruntuyu, gerçekte sevmekten, güzel uzunken kırpılmış kısa kirpikli sanata büründürerek, bir tarikat anlaşmazlığından Nusaybin'e, bir tahttan indirilerek Selanik'e, bir eprimekten İskenderiye'ye sürgünlere gönderilmiş, kafası ipek kılıçla kesilmiş, tuğraları alçılarla örtülmüş, çocuk paşaların ilk kaymaktabağı kanunu esasileri hamamname olarak kütüphanelere, Serez'den çinkolanmış sandukada taşınmış bir ermiş kemik olarak değil de, Yedikule zindanlarından getirtilmiş iskelet olarak hazirelere, pejmürde bir feylesofun Gelibolu'da Hamza koyunda ciğerlerine çektiği nefes olarak zaviyelere, kimi sayfaları şehzadelerce koparılıp atılmış surnameler olarak saraylara, yanına bir ibrik bir seccade bir Muhammediye almasına göz yumulan bir kalebent olarak hisarlara kapatılmış olsa bile, cumhuriyetlerin, kendisinden sonraki tarihsel ulamların, basamakların, süreçlerin peşini bırakmaz. Aylığını aldırmak için mührünü gönderir. Pişkindir. Ne hacıyatmazdır. Ben senin atalığın değil miyim? Aslını inkâr eden haramzadedir! güftesini, artık kullanılmayan bir makamda, sahibinin sesi plaklara okur ve aynı marka fonograftan, borunun ağzına kulağını vererek dinler. Sebah'da resim çektirir. Nesnel bir olgudur bu. Çünkü, ölümünden sonra da toplumsal köklersiz, birçok insan yüzyılı yaşayabilen tek yaratış sanattır.

Şimdi, bugünlerde de, cumhuriyete, kentimize bir köçek gönderilmiştir: Geleneksel sanatlar. Mollaların lakırdısıdır. Hal ve gidişine, her anlamdaki evde kalmışlıklarını yüzlerine vurduğu için, sıfır verdikleri çağdaş sanatlara, özellikle şiire karşı çıkışlarının, insanı bir ömür boyu güldürecek önerileridir, ki, ilk elde eytişimsel değişime aykırıdır, bu söz her dile çevrilebilir de onların diline çevrilemez, sonra da, zayıf akıl erdirmelerinin, orta irfanlarının tescilidir ve kalplerinin küt faşizm küt infiratçılık attığının. Dangalaklar kafalarının kayıtlarını yanık saraylara yaptırmaya alışmışlardır. Bildiğimiz kuraldır, sanatları imgelemsiz, açılımsız, köksüz kimesneler, kırkından sonra

böyle bir kök aramaya kalkışırlar, meyan kökü, hazırlayın! ben de geliyorum! Bütün gençliklerini boşa akıtmışlardır, toprağa çünkü.

Siyasal komşular, toplumsal arkadaşlar ve üretim ilişkileri değişmedi mi yoksa hiç? ipek böceği yetiştiricileri nerede? ya dut ağaçları? haziranda vuruluncaya tutuklanıncaya işkence edilinceye kadar, gece vardiyalarında çalışmıyorlar mıydı onlar? ha? yapay ipek fabrikalarında.

Biz dragomanların cumhuriyetinden de öte, bir yetkinliğe doğru, temelin getireceği düzayak tertemiz çivit badanalı avadanlıklı bir cumhuriyete çalışırken, bu sefineye de ne oluyor? İç ve dış talanın tezgâhlarında denize indirilmiş Yorikke! İki başlı bir dizgenin zurnası ananevi sanat! İmparatorluğun mehri müeccelini vermemiş miyiz yoksa? Nesnel olguya nesnel karşılık şudur: Her delikanlı cümhuriyet –bundan gönenmeliyizdir– yaşıtı kızlarla çağdaşı arkadaşlarıyla meşrebine göre düşüp kalkacaktır, gerekirse kılıç kında yakalanacaktır. Cumhuriyetin en korkunç günahları dahi imparatorluğu ilgilendirmez. Halkın, bütün imparatorluk boyunca, yüzyıllar dokuduğu özelliklerinden başlıcası, eksendeki birisi ya da, devletten hoşlanmaması, binlerce mezraaya kaçmasıdır; bu olgunun tersini siz kime yuttursunuz. Çok sonraları. Batılılaşalım gülelim eğlenelimcileri, sonucu kendileri hazırladıkları halde, şaşırtan şey, halkı devleti kendisine en az hissettirebilecek düşmanlarıyla bile işbirliğine iten neden bu değil midir? biraz bir yanıyla da, katlanarak.

İnsanların hukukunda baba oğulu red edebiliyorsa, oğul da babayı red edecektir. Hem emlak sahibi aportlar, hem tımar sahibi kıtmirler, gidip uzak çevrelerini dolaşırlarsa, halkın, oğulların babalarını kendi elleriyle yıkayıp gömdüklerini göreceklerdir.

Toplumun tutucu güdülerini beslemek üzre, zihinsel gevşeklikleri yüzünden, kendilerini ilerici uçlardanmış sayarak şıpşak ihanetin yeni nitelendirilmesi olan sınıf değiştirmek eğilimini, belki de eğsinimini, böğürlerinde taşıyarak, sahhaflarda, *"Eski harflerle kalb ağrısı var mı?"* diye aranan, bir ayakları çıkarlarının ve pis ölümlerinin çukurundaki ihtiyarlar gençlere böyle

tafra satmak isterler. Sorun, eskidir kardeşler, yeni hiç değildir, Ömer Lütfü Barkan filan okunduktan sonra başlamamıştır. Asıl Tanzimat'ın ilanından bu yana, kalemefendileri arasında tartışılır olmuştur. Eshabı mesalih bitsin bekler, Reşit Paşa küçük müydü? büyük müydü? uzun açık görüşmeleri, Hacivat'la Karagöz'ün kavgası, iki beylerbeyinin ağız dalaşı, Rumeli ve Anadolu. Evet, ferman Gülhane kahvehanesinde Hacivatca okunurken, Karagöz aznif oynamayı kesmemiştir. Peki, öteki kıraathaneler açılırken, amuda kalkmayı genelgeçer değerleri ters çevirmek sayıp, karşısında görünme numaralarını sürdürenleri, bir zaman atlamasıyla, o günlere götürdüğümüzde hamamda külhanda çalışmışlıklarını gizleyen Alili Kemal olarak bulmaz mıyız sanıyorsunuz. Anadolu'da her yeni düşünce, geç, erken, vaktinin hoşgörüsüne göre konumu ne olursa olsun, ilk bir on yıl, çeyrek yüzyıl, her neyse işte o kadar, gâvurluktur. Ama siz merak etmeyin hiç, bekleyin, sonra hemen ulusallaşır, yabanlığı yabancılığı unutulur, bir vasi ve rahim topraktır bu, gelenekler içinde asık suratlı kazıklı rüşvetli yerini alır, kosovalılığı, manastırlılığı unutulur gider, şecere hiç akla gelmeden kullanılır, iskele, çeşme, sokak, okul vs. adı olur. İtler kente gidicek Farsca ürürmüş eskiden, şimdi hem İngilizce hem Osmanlıca ürüyor.

Bu topraklarda, Çatalhöyük'den, başkent Sirkeci'ye kadar, iyi sanat, çağdaş sanatlar, biçimi değişir özü değişmez bir ilke gereğince, bütün geçmiş değerlere, değerse, gizli göndermelerini, onlardan açık alıntılarını zaten yapıyordur. Körler köyünde oturanlar, yanlış Batı kulüplerine karşı, Doğu tekkeleri kurmak, çileden geçmeden postnişin olmak kestirmelerini düşlemeleri nedeniyle, çağdaşlarını okuyamamışlardır ve bütün sol kolları kesiktir. Hoşgörüsüzlüğün takma adı olan hoşgörünün her çağdaki her toplumdaki dikenli sınırını, işte bu kimesneler çizerler, biz bu sınırın herhalükârda aşılması ve zorlanmasından yanayızdır, her iki kesim ve uç için.

Hiç bütünlenmiş bir sürecin bir daha yeniden diriltilebildiği görülmüş müdür? Tedavülden çekilmiş paralara bakırcılarda dahi raslanmıyor. Bir üretim ilişkileri bütününün bir parçası divandı sedirdi diyerek, bitmiş bir aşkın göğsünden koparılabilir mi?

Evet, açıl Doğu açıl! Doğu açılsın, Doğu açılacak elbette. Ama yeni bir Akdenizli der ki, hem yeni ayana, hem yeni divanilere, Doğuya doğru fazla giden, coğrafya yüzünden, Batıya düşer. Tersi de geçerlidir bunun.

İster Hacivat'ın, ister Karagöz'ün olsun, ölü bir altyapıya dayandığı için, birbirinin tersi olmaktan öte, bir anlamı, karşıtların çatışması olmayan bu düşünceler, topraklarda, halkın arasında, bir halife, bir oğul bırakmayacaktır, bırakmıyor. Halk kendi sürecini kendi yaratmak üzere ırmak ağızlarında toplanmaya başlamıştır, deltalarda yatıyor çoluk çocuk. Şairler de şiirlerin denizlere döküldükleri bu yerlerde, ayakta. Irmaklar tersine akıtıldığı sabah, ayaklar baş olacak, başlar ayak, hangi kaynaklara gidileceğini biliyor halk.

Ancak rûmun şuarası ölümün arkasından konuşur!

1970

YOKSULLUĞUN HARÇLIĞINDAN DENKLEŞTİRİLMİŞ DUHULİYEDİR EN İYİSİ

Ne türden olursa olsun, gerçek şiirin, çağdaş toplumlarda, öyle "ayrılmış" bir yeri filan yoktur, söylenenlerin, yalanla başlayıp yalanla bittiği dillere destan olmuş bütün bayram demeçlerinin aksine.

Eh, toplumuna göre değişebilir biraz bu, kötülüğün koyuluğundan, iyiliğin açıklığına kadar iyilik de, olanaksızlığın iyiliğidir. Kimi cemiyetlerde hapisanelerdedir şiir. Kimi sosyetelerde tımarhanelerde teşhir olunur. Kimi kanunlarda sürgüne gönderilir. Kimi toplumlarda sivil ölüm takılır peşine. En açık renklisinde, bir gündem eline verilerek yazlığa yollanır, giderleri karşılanmıştır. Ölünce, oturduğu sokağın tabelasına adı da yazılabilir, ama yeryüzü postacıları, bir bildikleri vardır elbette, zarf şairlerine bakıp, herhal bunlar da ulusal taşıllardandır diye homurdanırlar; hele rahmetliklerin dahi tanıyamayacağı değişikliklerle pul olmuşlarsa, hiç sevmezler.

Tekin değildir şiir pek, iyi gözle bakılmaz ona, taş atar durup durduğu yerde çok dalgalara; çünkü şiir, bir yerde, gerçeğin de yedilmesidir; yani, ortaya konuşuyorum, şiir gerçeği yeder.

İşte böylesi bir olumsuz yeri vardır şiirin toplumlarda. Sonuçlayarak diyebilirim ki, bir toplumda yeri olmayışı onun yeridir.

Ama her toplumda mı? diyeceksiniz, özellikle bir benliksizliğe satılışlarının ücretini saklayanlar sorar bunu; bilmem, ben içinde bulunduğum, kapıştığım toplumdan açıyorum söz şimdi.

1970

Zambaklı Padişah

1981

1. basım, Tan Yayınları, 1981

ZAMBAKLI PADİŞAH

Ne zaman elleri zambaklı padişah olursam
Sana uzun heceli bir kent vereceğim
Girilince kapıları yitecek ve boş!

Azizim, güzel atlar güzel şiirler gibidirler
Öldükten sonra da tersine yarışırlar, vesselam!

I

Ey imece ile başsız gömülecek derviş
Sen kendin o zamandan değilsin

Ya bu hikâyeyi nereden bilirsin?
Ey ustalıkla taşaronluğu birbirine karıştıran ve
Yaşayan okur!
Sen yabancı değilsin bense bir fakir derviş.

II

Ve bir derviş...

III

Karartma benizli bir sözcük kırıntısından bile.
Kesekâğıdı yapıyor, yapabiliyor.

IV

Hava gırçımadır
İki çocuk da bir gömlek içinde
Valde külhândadır

Hâfız! Sence çocuklar
Çiçeklerin koynunda uyumalıydı değil mi!

V

"Sizde ölüm var mıdır?"

VI

Yedi kez görünmeyen denizin üzerinde, iki açık deniz evliyâsı
Tabuttaş'tan Üsküdar Sultanlığı'na bir konsol aynası taşır.

VII

Eski bir göç yolu, izlenmektedir.

VIII

Devlet ve şairleri, iki kaşık gibi içiçe uyurlarken
Geldiği kapkara denize Karpiç'den gönderilmiş bir gemi.

IX

Duyduk ki, bir daha
Kuş getirmek sınıfa
İntihar olmuş cezası
Hal ve gidiş tüzüğünde

Biz kuşları tutmuyoruz ki
Kapıda koyveriyoruz
Dönüp onlar ceplerimize giriyorlar
N'apalım?

X

İnsan gözünün soldan sağa okuma alışkanlığı!

XI

Unutulmuş bir çocukluk hastalığından da bilinebilir
İkinci Savaş'da Galata'da geçilmiş bir kedi merdiveni.

XII

Şiir de, duraklarda, dinlenirdir dinlenir.

XIII

Yenilmiş, geri çekilmededir bir gizli yol
Muvazzaf şairler de.

XIV

Geceleri, aydan, evlere girilemiyordur.

XV

Devletin cüceleri nasıl iki kez ayağa kalkmak zorundaysalar
Tabiatın cüceleri de bir dehliz bulmuşlardır kendi içlerinde.

XVI

Portakallarla donanmış selâtin meyhaneleri, kapalıdır.

XVII

Ustasından geçmiyen bir deniz
Gittikçe uzaklaşıyor, okunmuyor.

XVIII

Mühründe şiir kazılıdır bir padişah.

XIX

Kuşlar havada, insan karada
Ölmek istemezler!

XX

Beş aydan bu yana, ilk bir insan görüyorum.

XXI

Kışı ve Üsküdar'ı, atkısıyla geçirecek bir kadın
Yazmışım, nedense, deftere.

XXII

Sarışın Osmanlı tarihçileri.

XXIII

"Bak bre çirkin!"
Karanfilinde bir ... basılıdır.

XXIV

Beyaz kargalarlı, aykırı düşüncelerdir.

XXV

Biliyorsun; ölüm
Artık ayakta karşılanmıyor, karşılanmaz!

XXVI

Akıl, yürütülüyor, yürüttüm bu kentte.

XXVII

Bir erkeğe gerilmiş bir kadın,
karşıdadır.

XXVIII

Ebru ile bir yazı arası.

XXIX

"Şiir, ölüm ve yaşam dolayısıyla,
Şimdi ve daima, açıktır."

XXX

İşkence!.. Bu sözcüğü, ilk Karagümrük'de
Duyduk duyuldu.

XXXI

Camında sabun kurutulan evler
Beyoğlu'nun yıkılacağını bildiriyorlar.

XXXII

Ey gemileriyle birlikte yiten denizler
Ve bağlı limanlarıdır! ki unutulmasın

Gerçeklikte, gemiler terketmektedir fareleri.

(BALABAN ONU BESLEMEDEN ÖNCEDİR.)

İki keşiş; külleri karıştırıyorlardı. Avluda dikelmiş duran çocuğa bakıyorlar ve aralarında konuşuyorlardı:

— Saçları uzadığı zaman bu çocuğa tapılır!

Başkeşiş:
— Geceyi birlikte geçirelim, diyor.
Çocuk şaşırmış, kekeliyor.
Başkeşiş ona altın bir cep saati armağan etmek istiyor.
Çocuk:
— Olmaz! diyor ve o gece hiç uyumuyor.

***

Ertesi sabah avluda rasladığı bir keşiş ona:
— Saatin kaç? olduğunu soruyor.

Çok Eski Adıyladır

1982

1. basım, Adam Yayıncılık, 1982

"Meclislikler, Minyatürler"

Şimdi, Aşağısı, Yukarısı neresidir bilir misin?

-A-

'hero ile at'

XLII

HERO İLE AT

1. Sestos'da, zeytin ağaçları altında, Boğaz'ı yüzerek geçen, gece renkli bir At'la sevişir Hero,

2. Sizin Topal, Akhilleus tavlasının yıkıldığı Nârabur-nu'ndan atlıyor denize; tutturabilmiş midir Akbaş'ı?

3. Abydos'da, kızgın demirlerle dağlanmış, hayıtlarla kır-başlanmış 'dere', aşağıya Ege Denizi'ne akar.

4. Dikizci rahip, Hero'yu Asya yakasına gönderir parma-ğıyla, genç At'ı da yanma Avrupa'ya almıştır.

5. "*Ama argın sabahlar unutulmuş*" dedi bir Ecebaba. "*Kız bu-rada kalsın. Tarihler iki türün de aşklarını taşır.*"

XLI

MICHAEL KOHLHAAS

1. Padişah Gözlü Oğlum'u açtığımda sormuşum; *"Michael Kohlhaas nasıl yazılıyor?"*

2. en güzel dünyacası Kantarlık'ın bir şey konmamış.

XL

GÖRMEDİK!

1. Avcılar gazalları öldürür Anadolu balkanlarında. Gazal kaçar yaralanmışsa, avcı kovalar.

2. Çilli gazal bir tebeşire sığınsın sözgelimi ya da bir dünya dergâhına. Avcı da dalar.

3. İki yeniyetme kara tahtayı siliyorlardır ya da çamaşırlarını çiteliyorlardır.

4. *"Buraya giren bir gazal gördünüz mü?"* der Şahmârdân.

5. Sınıfdaki ya da avludaki gazallar; tarihten 1971 yaz ayları Çengelköyü'ne geliyoruz; *"hayır"* derler, *"görmedik!"*

XXXIX

SÜRÜMDEĞER

1. İşlenen iki incir çekişiyor. Bin liralık kadınlar, yüz paralık değil. Basmane İzmir'dedir.

2. Katarlarla döner sürümdeğer Şişli Terakki'ye. Milyonluk kadınlar, yüz papellik değil.

XXXVIII

MADYTOS

1. Asya'da karanlık karanlık karanlık bir topluluk. İnsan sa-
ati olarak bir Perşembe, Ekim.

2. Bir tuğla parçası kaydırıyor denizde bir Madytos.

XXXVII

KADINLAR YAĞMURU

1. Bir oda kiralamıştır Orta Çağ'dan. Yer yatağında yatıyor.

2. Giriyor bir kumru içeri camdan çatlak. *"Burada soyunabilir miyim?"* der.

3. Ve kadınlar yağmağa başlıyor eski kente.

XXXVI

MELÂHAT GEÇİLMEZ

1. Gazetelerde ak kara bir resmi otuz yıllık. Arkasında mülki taksimatlı bir harita. Komiserin odasında ağırlanırmış.

2. Ve imparatoriçeliğinde bir vesikalık. Tombalacı Ceylan renkli çekmiş. Delikleri balmumuyla örterler.

3. Gönderilen çelenklerde 'Geçilmez' yazılmıştı soyağacı. Küçük harflerle de 'fuhşun anısına'.

4. Çanakkaleli Melâhat'm törenine polis bandosu da katılmıştır.

XXXV

CANKURTARAN

1. Düzlüğü Azize Sofya. Üç ayaklı bir ağaçta boynu kırık bir adam; entari giyindirilmiştir.

2. Cankurtaranlı yavru kurtlar da geçiyorlar kepleri ve trampetleriyle ayazda.

XXXIV

SİVİL

1. İstanbul içinde vurmuşlar bir uzak yol kaptanını. Ama nasıl güzeldi

2. yeniyetmelerin denize girmeleri sivil. Aynalı, üç bayraklı kıçlar ve Dolmabahçe!

XXXIII

SÜSÜNE KAÇILMAMIŞ

1. Soğuk Haziran'lar kalabalıklar ölmüştü. Bir arkadaş arkalarından yürüyor.

2. Çelenkler ters çevrilir ve çiçekler, biraz çürük ama, lavanta lavanta kokmaya başlıyor.

3. Eski Mecidiyeköy'den gelenler şunu düşünmüş olabilirler. "*Bu kez süsüne kaçılmamış!*"

XXXII

ÜRKÜ

1. Yazın. Bir dal yapayalnız kasabadan köye dönüyordur. Bir sürü boz ayıyla karşılaşır dar bir geçitte.

2. Umarsız. Üstündekileri başındakileri fora eder. Anadan doğma çırılçıplak.

3. Ayılar duraklarlar, homurtuları kesilmiştir. Ormanlarında böyle bir aykırılık görmemişlerdir hiç.

–B–

'bir hamam aranıyor'

XXXI

BİR HAMAM ARANIYOR

1. Süleymaniye delileri, yunmuş yıkanmış olarak, gizli gemilerle bir yarı gece Üsküdar'a taşınmıştır.

2. Bir hamam aranıyor. Hanedandan Nurbanu Sultan civan tellaklarca, zamanımızın güllabicisi Hıyar Selim kocakarı natırlarca keseletilecektir.

XXX

DEMİRBAŞ

1. Düsturlar arasında bir şiir kitabı. Konsolun önünde topluca resim çektirilecek olunursa adı okunmuyor.

2. Demirbaş, sıkı el yazması ve gizli koşuklu.

XXIX

KÂRHANE

1. Beyoğlu'na yazılacaklardır. Gaga burunlu bir çaça der: *"Siz sermayesiniz ayol!"*

2. Susarlar götüoturu; Zürafa Sokağı, Galata.

3. Cıgaralı bir ses der: *"Hiç bile, benim nüfus kâğıdımda 'ağır işçi ekmek karnesi verildi' duruyor."*

XXVIII

SİGA SİGA

1. Çengelköy İskelesi'nden biniyorlar Kalender'e sabahın körü. Pazarları dışarda.

2. Eminönü'ne varıncaya dek alabora oluyor gemi siga siga. Çok Lazlar'ı, az Rumlar'ı da dökmeden.

3. Ve ahşap kiracılar kente doğrulmuş olarak giriyor.

XXVII

KARARTMA

1. Kendi kendisinin önünde oturmaya mahkûm Eyüplü bir ana.

2. Karşılar Sütlüce ve Çıksalın. Lambalardaki gazyağlar bitmiş.

XXVI

DEVRİYE KAPISI

1. Dolu dolu bir kayığı koşturuyorlar tulumbacılar omuzlarında.

2. Devriye Kapısı'ndan Devriye Kapısı'na yine; Blakarnai.

XXV

DÖKÜLECEKLER!

1. Uç Doğu. Anadolu'yu anlatacaktır öğretmen. Haritayı asar.

2. Bütün sınıf korkmuştur; göller, ırmaklar dökülecekler!

XXIV

KARDEŞÇE FUHUŞ

1. İki kardeş. Biri haremlikte öbürü selamlıkta. Küs.

2. Hiç evlenmemişler. Yalnızca bayramların ilk günlerinde buluşurlar ve kardeşçe fuhuş.

3. Şimdi garsonlar Hüsnütabiat'ta onları hangi masaya oturtacaklar?

XXIII

ENEL HAK!

1. Bir saraylı hanım eteğini sıyırır, pirinç bir mangala oturuyor ve kalkamaz.

2. Bir yanlışlık da çakılabilir kütüklere, küçük ve yanar.

XXII

'LA PAIX'

1. Medrese 'gözletimevi'ndeki sanıklar, mahkûmlar ve deliler bir gece yarısı kimseye belli etmeden 'atlı' tramvaylarla Taşkasap'dan Şişli'ye taşınmıştır.*

2. Madam Murat Bey uzaklaştırıldıktan sonra Barış'dan.

* Günsel Koptagel'in kitabından, olduğu gibi, aşağı yukarı.

XXI

AH MİNEL AŞK!

1. İmparatorluk imparatorluklar kapanıyordu. Bir bilmece işlenmiştir tavana; ters, Beşiktaş ve eski yazı.

2. Kehribar marpuçlu müşteriler çözmek isterler eğilmiş eğik.

3. Aynadan gelip bakır aynaya giren bir 'ah minel aşk!' Ustası kahvenin üst katında oturuyor.

–C–

'melankolya çiçeği'

XX

MELANKOLYA ÇİÇEĞİ

1. Yelekli Tevfik ve arkadaşları, bir ada ararlar. Sıkılmışlardır Rumelihisarı'nın uzun gecelerinden.

2. Piri Reis'in uçsuz kara noktalarına, küçük ölçekli sözlüklere, Beyoğlu atlaslarına bakarlar.

3. Yatak odaları sabah güneşi görecek, salon limanı alacak, çalışma masaları da dağ görünümlü.

4. Ve bir melankolya çiçeği, saksıda; suyu düzenli verilecek, yeri değiştirilmeyecek.

5. Bir türlü bulunamaz 'ada', takvimsiz saatsiz.

6. Bir çiftliğe fit. Manisa'ya bir arkadaşlarını göndermişler... *Hayır! Gerdanlık tarihleri yazıyor.*

XIX

KÖR BİR ÇEŞME

1. Dervişler kendi deneyimlerinden konuşuyorlardı. Buğday! koruk! boncuk! ünleyen bir Beylik bir kapaklanmaya görsün. Sekiz şehzade, dokuz tahtı İznik'e kaçıran, dört düzmece... vardık V. Mustafa'ya.

2. Ve kör bir çeşmenin içinde, zalim bir padişahın zamanında doğmadık diyedir dövündüler dervişler

XVIII

HAKARET BEYLER

1. Eski kaleleri zindan kılmak. Osmanoğlulları, Osmanoğlulları.

2. Bakıldı ki Troya dolaylarında da doğmuştur Hakaret Beyler.

XVII

BİR VERGİ KİTABI

1. Hiç çözülmemiş çözdürülmemiş bir odun sobası, yaz aylarında dahi.

2. Bir vergi kitabından korkulurmuş hem dışardan hem dışarlıklı.

XVI

ANKA

1. İmzasız bir yazı yayınlanır bir gün Babıali'de. Boğazlar üzerine bir ankabakışı Çamlıca'dan.

2. Pembe Konağı bir yağmur alır, tüm iktidar ayaktadır. Kim yazmıştır?

3. Öğrenilir; ve herkes üç oh! çekerek oturur devlet koltuklarına.

4. *"Ha, şu bizim şair Yahya mıymış? yerdeki"* demiştir Talât Paşa.

XV

ÇARŞAFLI BİR ÖLÜM YATAĞI

1. Ihlamur Köşkü'ndeki toplantıya yatağıyla getirilmiştir. Lazımlık da. Hem etsin hem konuşsun.

2. Ağız kapışması olur bir ara. Hüdavendigâr livası, köşk, mülkler tehlikededir.

3. Lazımlıkta otururken kıpkırmızıdır padişah. Öfkeden mi ıkınmadan mı? bilinmiyor.

4. İşte burası anlaşılamamıştır yazmanlarca. Tarih hocaları tartışır.

XIV

BİR GEYİK RESMİ

1. Resneli Niyazi geyiğini de getirmiştir Amasya'dan İstanbul'a. Ağaçlık bir koru muşambası.

2. Geyik öndedir, orta, dişi adı bilinmiyor, insan çıkacak deliğe bakıyor, yüzünün bir anlamı yok.

XIII

PES BEN DE CUMHURİYETÇİYİM

1. Konuşuluyordu mahallelerde iç ve dış, Enver çıkmış! ve 28 atlı.

2. Koşup gelmişlerdi kasnaklı davulların dövüldüğü hoş Sancak'a.

XII

RİYAZİYE

1. Karagümrüğü'nde hekimler meşk edecektir. Hangi makamlar hangi alaturka hastalıklara gider?

2. Daha peşrev. Sokak kapısı tokmağı çalınır. Helası içerde konağın afili uşağı gelmiştir karşıki.

3. *"Bizim paşa haber gönderdi, fazla gürültü etmesinler, ben riyaziye çalışıyorum."*

–Ç–

'nigâri böyle yazdı'

XI

NİGÂRİ BÖYLE YAZDI

1. Kara bir gülü koklatabilmiştir bir küçük nakış Barbaros'a.
2. Uykusuz sevgilisine *"Nigâri böyle yazdı"* der diz üstü.
3. Kesikbaş'lara baka İtalyanca konuşmuştur.

X

ORTAOYUNU

1. Erkek hastalar kadın, kadınlar erkek kılığındadır; Mehmet Akif Paşa günlük'ünü yazarken şahnişinde.

2. Topluluğu bulmak için başhekime başvurunuz!

IX

AH TANZİMAT! AH TANZİMAT!

1. Sarışın bir Bursa valisi, çekmiş kılıcını, vurur da vurur kuştüyü yastıklara; duvardan koparmıştır.

2. Ah Tanzimat! Ah Tanzimat! Düzyazıya dönüşmeye başlamış bir vergiyi Defterdar'a toplattıramıyormuş.

VIII

KAPAKLI SAAT

1. Kellesi alınmak üzre Mermer Denizi'nden çağrılmış ve aptesi atılmış adam yaşlıdır;
"gençtir yeşildir kıymayın!"
ya da gençtir;
"etmeyin yaşlıdır mısırdır!"

2. Hâlet Efendi çakmak gözlüdür. Akrebi düşmüş saatinin kapağını açmıştır.
Araya girenlere karşılığı;
"bre her zaman orta yaşlı adamı nerden bulacağız!"

3. Kim diyebilecek Öküz Irmağı'nda ve dahi Ötesi'nde kapaklı saat yoktu?

VII

DENİZ KIYISINDA BİR OTAĞ

1. Ordu bir sefere çıkıyor. Bilinmiyor nereye gittikleri. Kocalmış bir boğa çökmüş.

2. Ölümün üzerine bir otağ çatar Osmanlılar.

3. Üç oğlu vardır; en küçüğü Cem, Beyazıt en sarı. Haberler salınır taht'a ulaşamayana vay!

4. On iki gün ve gece kalır bir otağ, kök boya, Gebze.

5. *"Fatih kokmadı mı?"* diyedir düşünürmüş sepici Kemal, Şehzade Adaları'na karşı.

VI

MARMARA ŞEHZADELERİ

1. Taçyapraksız bir öğlen uykusu. Kalkmıştır V. Murat. Merdivenleri kıçın kıçın iniyor.

2. Ve tüm Marmara şehzadeleri de yürüyorlar Horasan'a değin demir çarıklarla. Biri kaçmış.

V

SEFİNELER VE MEKTUPLAR

1. Şinasi'nin şiirlerini ısmarlar. Miskin Yunus'un Divan'ını ne yapacak.

2. Kapalı bir mektubunda böyle yazıyor Namık Kemal; Beyazıt.

IV

ŞİİR VE KADAVRA

1. Parşömen kâğıtlar okunduğunda, kıvrıktırlar; şiirin ve

2. kadavranın içi açılmamıştır, insan insanın hiç.

III

İKİ ALAY

1. Bir sadrazam ölmüş; faytonu yokuş aşağı Sirkeci'ye götürülüyor eller üzerinde. Kara bir gemiyle Eyüp Sultan'a gömülecektir.

2. Yerine atanan bir istimbot da rıhtıma yanaşmış sarı şeritli ak. Yukarı hükümete iktidara çıkıyor.

3. İki alay karşılaşır yolun ortasında. Bir gelgit. Ağır ve sert bakarlar birbirlerine *durmak eylemi*.

II

OLAMAZ

1. Üç Şubat. Saray'ın arkalarında bir yerlerde; daha Süleymaniye Camisi çıkılmamıştır; Sinan kalfalarıyla dolaşıyormuş.

2. Çıraklar ölçüyorlar. Boğaziçi açık, Haliç koyu gözüküyor. Eminönü'nde yelkenleri direklerine dolanmış takalar, çektiriler.

3. Sinan yalnız kalmak ister esmerliğiyle. Kalfalar çekilmiş, çıraklar uzaklaşıyor. Ortada dört ve çatık kaş düşünülmektedir.

4. Saatler sonra bir kapı aralanır deriden. Kavuğunu eğmiş, papuçlarını giyerek yürür alandan. Mekteb'i ve Darüşşifa'yı da tümlemiştir.

5. 'Hammalân-ı puşt' Farsça bakıyor. Aylak bir suhte de seğirtiyor köşeden. Bir gerçekliğin nasıl parçalandığını bilmeyenlere olamaz!

I

PADİŞAH İLE ASLAN

1. Perdelersizdir, kalıp sabunlarsızdır; uzamış pencereleri düşünüyorum. Düşünüyoruz tarihte karaşın.

2. Çınarlar geceleri büyür. Osuruk ağaçları gündüzleri küçülür bir kent. Çok eski adıyla İstanbul.

3. Ve Topkapı Sarayı. Sarayburnu-Gülhane-Cankurtaran arasındaymış yüksekte. Sultanahmet'ten gidiliyordur.

4. (Benim uydurduğum) Girit taşları ile güzel döşenmiş bir avludur. İşte orada bir aslanhane varmış.

5. Bir insan takviminde, 19. yüzyıl, bir padişah bir aslanla arkadaşlığı ilerletmiş ilerletir.

6. Aslan kafesinden çıkartılır, padişah pençeleri arkasında, ikisi bir aşağı bir yukarı dolaşırlarmış.

7. "*Cesaretli padişah*, zincirsiz aslan" diyedir yazmış sapsarı kesildiği belli bir vakanüvis.

8. Kara gözümde ve de kara gerçekte; *cesaretli aslandır!* padişah zincirsiz!

Çanakkaleli Melâhat'a İki El Mektup

1991

1. basım, Korsan Yayıncılık, 1991

I

MEKTUP NADAJLIDIR DOM!

1. Diyorlar, korkutarak karaşın kıldığımız sarı
"Dağlar gibi gençler âlemde perişan oldular"

2. Giyinmiştir bir mitrak, baba, bir göl ve kıyamet

3. Bir sultan daha yere oturur, biz oturtuyoruz
Kadife istemezmiş, taht istemez saf bir ipek

4. Anladık ki yüreklilik belirli bir sillenin rengi
Külbastısız sayfaları karıştırırken serüven

5. Nadaj'ın alınmayışını dört yüzyıl sonra İskele'de
duyduk; *"Sen insanoğlunu öperek mi ele verirsin?"*i de

6. Biz bir şairi şiir yazsın için ölümle korkuturuz dom!

1985

II

İKİ EL MEKTUP

1. Hem örtülmez hem örtülemez Divan'da kapalı biçimi bir
Buharlı gemilerden toplar kükremeye başlayıncaya dek
Eski postane, mor mürekkepli anakaralar ve bir damacana

2. Ayaklarla dövmüşler Dilhayat'ı, şimdi de dövünüyorlarmış
Tarihte ve bugün neden çizilmiyor bir kısa bir uzun iki

3. Annesinden, evet, bir gümüş ve büyükçe bir makas istiyor
Rûm'a ve biraz da Avrupa'ya sarkmış bıyıklarını kırpacak
İstanbullar mahallesinin üç denizlerli Ortaköy kentinde

4. Paşa Limanı'ndaki yalısından dürbünle bakıyor Marko Paşa
Bundan böyle biz de buradayız İbretnüma! ve Mabeyinci
Fahri Bey.

1985

III

BİR MEKTUP, KURŞUNKALEM

1. Derin kırınmış, trenden (b)inip katırla konağına gidiyor,
   Bulmaca çözer, can sıkıntısı ve sıkı bir üçüncü çeviri
   Karşı karşıya kaldığımız yeni kötülükler hiç de ütülenmesin

2. Kadınlar bandosu, süslü; minderde oturan bir padişah
   Kafese terlikle vurdurur ve Hümayun Divanı bozulmuştur

3. Beylerbeyi, kara ay ve yeniçeri çoğul kullanılmayacaktır.

1985

IV

MEKTUP

1. Esintisiz bir Doğu kenti, dikilmiş bayraklı ve ay
Haberler yıllar sonra da ulaşabilir, fermanlar da

2. Bir hükümdarla Batı'daki bir kumaşçı. Aralarında
gidip gelen şiir postaları. Atlı ve öldürücü

3. Ama kim bilir belki de düzyazıdır, koşuksuz sarkaç

4. İstanbul öldürülüşü İskenderiye'ye kaç gün sonra
ve neyle, arkadaşları içre mi içinde mi, ulaşmıştır?

5. Bir şairin sevgilisi gergef çalıyor, tambur

6. Eğilip mektubu uzatışı yaralı bir hangi şairin
Atından inmeden ve çok kabalıkla

7. Başka şairler ayakta mı karşılamalıdır? düşünürüm
Üste paha biçilmez bir karbon verilmiş olsa da.

1985

Son Şiirler

1993

1. basım, YKY, 1993

Bir Sivil Şairin Ölümü

1.

Onlar **başıbozukturlar;** ama dilerseniz kendilerine **'buçuk şair'** de diyebilirsiniz.

Sözgelişi; 1991 mayısında İstanbul'da, bir **'kötülük dayanışması'** gereği, sık aralıklarla uçmak zorunda kalan, sahtekar şairler arasında rahatça yer alabilmişlerdir!

İçlerinde Alman Harbi'nin (karneyle) 100 gramlık şairleri de vardı. Ve de zararsızlar! Hatta zavallılar bile!

–İşte bizim **sosyal bürokratlar,** akıllarınca değil de, düpedüz dangalaklıklarınca, tarihte hep böyle Şiir'e ve hele Modern Şiir'e karşı olur ve karşı çıkarlar. Ve de salınırlar tarihte uzun ve pirinçten bir sarkaç gibi;

Sözgelimi; Mehmet Ali Ağca ile Yılmaz Güney arasında. (İkisinin de çocuklukları, yeniyetmelikleri ve gençlikleri kıpkızıl aç geçmiştir ve yapayalnızdırlar.)

Ayrıca; her iki kör uç da, bir **'iktidar masası'**nda kolaylıkla konum değiştirebilirler.

Çırılçıplaklık, evet çırılçıplaklı, bilinmez, nerelere kadar savrulacaktır? Ya da savrulur? Bir sivil şair yine de **"Biz cumhuriyette hayvan gibi yaşadık!"** diyebilmiştir; şiirde ilk Hıristiyanlar olarak!

2.

Ötekiler:

Bir Bağdat Hırsızı'nın **'an'asıl'** ve bedava avukatı ya da daha doğrusu dava vekili (1977). Çevre ve Maarif ödüllü ve de ayrı yumurtadan bir ikizin erkek yarısı!

Dragos! Dragos!

Ve ünlü bir Trabzon Yağı'nın oğlu. Aman yarabbi! Küçük semt şairleri giderek 'Nankörce'de (bir dergi) bir acele nasıl da böyle dumura uğrayabiliyorlar?

Ee. Sivil bir şair, kocayınca, Kemalistler ürürmüş! derler.

3.

Bizim sivil şair, **Parasız Yatılı** geçen gençliğinde –ama okullar, eğitim enstitüleri filan tatil olacak– bir oğlanın arkasından Galata'ya inmiştir.

Eski Ankara-İstanbul yolu! Göynük ormanları cinayeti! Kıvrılarak bir kamyonla külüstür!

Aksi şeytan! Sivil Şiir'in öncüllerinden sayılan ve pirimiz Şeyh Galip de civan ne var yanaklı yeniyetmeliğinde, şıkırdım ve benli arkadaşlarıyla Konya'ya kaçmıştır.

Ve dört yumruklu baba Baba, arkalarından gider ve oğlunu döve söve Dersaadet'e geri getirmiştir.

Sözkonusu şairin kullandığı 'cumhuruyet' sözcüğü, meğerse Üç Ali'lerin Cumhuriyet meyhanesiymiş Balıkpazarı'ndaki. 'Çakır hikâyeci' ve Cihat Burak'tan beri basık: 1933. Ve (eskiden) dizi dizi mermer masalar! Örtü, peçete, v.s. de yok!

('Cumhuriyet', sözcüğü herhangi bir yerde geçince benim çatı katı aklıma hep şu geliyor:

Abdülbaki Gölpınarlı hoca bir gün bana demişti:

"**Onlar** –yani bizim sepici Yahya Kemal ve aynı meşrepten arkadaşları– **Eyüp Sultan'da 'cumhur sikişi'** yaparlardı." (Fransızca 'orgie'.))

4.

Sonunda, 'Nankörce'de dumura uğramış 'çeyrek şair' ya da daha doğrusu **'şiirin Şevki Şakrak'ı** ise, yanlamasına denize fırlatılmış bir porselen tabak gibi kayıp gitmiştir, gitti!

5.

Beyoğlu'nda. Sakızağacı Caddesi'nde, devletin hem dışında, hem de karşısında olarak, bir pezevengin ve bir orospunun oğlu olarak, biz de diyoruz ki:

"Şiir, şiirde kalmaz efendiler! Kalmamıştır da!

Evet, bir şiirde dizgi yanlışı olabilir!

Ama, baba düşüncede? Asla!"

1992

Bir Askeri Şairin Ölümü!

1.

Bakıyorum bir ağacın dahi var. Budaklı, özötücü kuş, ve yarısı kireç.

Doğrusu, geçmişte tek kişilik bir bando, olarak.

2.

Bu, dar kalabalıklar, ülkeyi 1946'da, Missouri zırhlısına, kemiklerle, oturttunuz değil mi?

"Memnunuz cihandan ve hükümetten" diyerek.

3.

Her ikindi, kendi cenaze alayının geçmesini bekler.

Nedense çelenkler ters tutulmuş.

Makaslı bir dürbünün başında ve sağ orta parmağında da umursamaz bir yoyo.

4.

Bakıyorum, 1991'de de, bir ağacın var. Puhu pörsümüş ama belediye dikmiştir.

Sanki incirin altında dumura uğramış ve puro içen bir Persah!

"Ben bir zamanlar, müstahkem mevkisiydim şiirin, süslü!"* diye sabuklıyarak.

5.

Biz de, karşılık olarak, çırılçıplak bir türkçeyle, diyoruz ki:

"Evet, öyle sanıyorduk, meğerse tahta toplu Çakmak Hattı'ymış Saros'daki"

6.

Sığırgeçidi'nde Dolmabahçe'de sivil bir Ece Ovalı yazdı bu düzşiiri.

V. Mustafa'nın padişahlığının 10. yılında aylardan mayıstı.

* Bir zamanlar, genç kulamparalar, lonca kuralları gereğince, ustaları sıkı kulamparaların çakır gözlerinin içine bakarlarmış alesta!
Hayır! Hayır! Şimdi böyle değil!

Tepilmiş Bizans

1.

Bir bakmışım ki; kuyruklu bir pezevenk olmuşum hırçın! Sırtlan olacak yerde.

.. idi ve tıpa bir Demir Maske Ahmet'ler Alkazar sinemasında. Sığırtmaç filmleri arasında.

"To ma masi to muni!"

Ya da

"Ahbarın gıdın gıdın gıllangur!"

Sırtüstü bir felaketi uğramış, kimi ailelerin ve tayların. Kapıları kırılmış evleri gibi. Açık kalmıştır tarihte!

2.

Biliyor musun? ben biraz da tepilmiş Bizans'tan geliyorum huysuz! Ve hem huysuz ve hem ikircikli olarak.

1821'de, Mora olayında, belki de daha sonra, bugün de bir otlak arayan Osmanlı'dan koparılmış ya da zorla kopartılmış!

Manganalar mahallesinde ya da ayazmasında, ki Cankurtaran'dadır. Rumların yortu kutlaması ve adak adaması yasaklanmıştır. Dümdüz ve gerili bir çarşaf gibi Mermer Denizine karşı!

Ve buruşuk bekçiler!

Yanar ve yanan itfaiyeciler!

Yeni etek traşı olmuş jandarmalar da var! (Jandarma otuzbiri ayrı ve başka bir şeydir! Siz gerçek abazanlığı bilemezsiniz.)

Ben bütün bunları, dahi tarihi, hiç unutmuyorum; unutamam da!

Çatınan bir Selanikli kadını da!

Bir kadın, bu altın saçlı Nahit Hanım da olabilir (Firatlı) şamdan gibi külahlı Ortodoks papazlarını güle oynaya denize girerken görmüştür. Cas! Cas!

3.

Hem balıklı hem ters huni kıçlı Suriyeli ya da Süryani oğlanların önce kiliselerden sonra da Bizans'tan uzaklaştırılmaları!

Ve artık bir Frik ya da bir Hitit eki ya da takısı edinmiş olan Bizans! Yani tepilmiş Bizans!

Üfürüklü ve küpeli! (Sahi Osmanlılardaki bir kulağa küpe takma alışkanlığı ve olgusu gerçekte nereden geliyor?)

Hani Şu Eski Aşk!

İri, kadife ve kalın bir Beşiktaş denizlerinde!
Ama sonra acı, –çile– ve çığlık da var!

Galatasaray ya da
Keten Astarlı Beşeri Bir Harita

1.
Doğudaki karlı dağlardan, yükseklerden gelmiş çılgın, karaşın ve draz gibi bir yeni coğrafya öğretmeni! Uzunca ve kalınca.

2.
Meraklı ve benli bir parasız yatılı ve balıketi kıvamında ince ve sevimli bir öğrenci genç!

3.
Bir hafta sonu; ikisi de, iki kaşık gibi iç içe uyuya kalmışlar.
Sabahlara kadar sürmüş sarmaş dolaş aynalardan.

4.
Ve keten astarlı büyükçe bir beşeri haritanın üzerinde. Belki altlarında da olabilir. Uyuya kalmışlardır!
Hepsi bu!
O kadar!

... Şiirleri'nden

1.

Devletin ve fazla devletin adamlarının (bunlar kimlerse?) pek tıkırına gelmez değil mi?

Ve şirketlerin, iş adamlarının ya kulampara olmaları? Evet, Holdinglerin hesaplarına neden hiç geçmemiş olabilir?

2.

Hiç tasarladınız mı? uzun, sıkıcı ve çarpıtılmış tarih boyunca boylu. (Tabii buna rakının boyunu da ekliyorum Panayot'taki alkolikler için. Özellikle de dipte 6. koğuşa sığınmış, yalınayak ve sakalları hapiste uzamış insanlar için!)

Patron! Ya da Bir Patron!

1.

Artık yeter ve yetti patron!

(Gerçeklikte 'patron' diye yazılan bir sözcük var mıdır dünyada? Yalnız bir soru bu.)

Gerçeklikler, bataklıklarda, patrona benzer bir şey, bir hece bile, olmakla başlamıştır. Baylar!

Ama Avar ya da Ibuh bir ürküsünden sonra. Ama?

2.

İki insanın, iki şehirle birlikte düşünülmesi.

Evet, iki şehirle, iki kadınla ya da iki oğlanla birlikte tasarlanması yani,

Ama iki şehrin de bir denizleri olacak.

Hiç değilse adı Altın Boynuz olan ama şimdi

Boklu Boynuz. (İstanbul'un bütün lağımları oraya dökülür.)

Biri boklu, öteki koyu mavi bir Sığırgeçidi! İki de asma köprüleri var. En uzaktaki Kavacık ile Dolaybağı arasında.

Ömer Uluç'un akide şekeri resimlerinde tankerler dönemeçleri onun altından dönerler.

3.

Ve üç denizle üçe bölünmüş bir kent olarak; biraz İskenderiye'ye benzeyecek. Zaten Kavafoğlu'nun annesi – babası ve hısımları İstanbulludur.

Ve kirli, soba pası ve küçük kafalı kumruları da olacak.

Beyoğlu'ndaki fuhuşla, pezevenklerle ve orospularla iç içe yaşıyorsun. Zaten sen de onlardan birisin. Toprak zeminli bitirimhanelerle senli-benlisin.

Şiir de öyle değil midir? Gerçeklikte şiir fuhuşla iç içe gider. Böyle yaşayabilir ancak. Benim senli-benli deyişim budur.

4.

Bütün dileğim, **herkes bir şey ister ya,** küçük şekerler, karamelalar satarak geçinmeye çalışan kör bir yaşlı kadın bile!

Ben de şunu istiyorum:

Çanakkaleli Melâhat da bir Anafartalıdır. Çanakkale Cumhuriyet meydanında bir heykelinin dikilmesi!

Lapsekili Priapos'un heykeli tam karşısında. Ve dönecek!

5.

Evet, kimse artık onun peşinde değil. Peki ama gerçeklik nereye gidiyor? Aşk ve şiir nereye?

Şimdi vaktin padişahı ya da padişahları kimdir yahu patron?

Anahtarlar

Çünkü kapıları
Götürüyorlar (öyle yanlış ki)
Cam kırıkları üzerinde
Üzerinde mi üzerinde üzerinde
Gülüyor ve
Gülen artık çingene değildir
Değil mi değil değil
Bilmem şu uzakta odaların
Pancurlarını açmışlar
Açmışlar mı açmışlar açmışlar
Denize karşı
(deniz yoktur ya)
İçerdekiler içerlerde
Dışardakiler dışarlarda kalmışlar
Kalmışlar mı kalmışlar kalmışlar
Anahtarları çalan bir çingenedir
Bir çingene mi bir çingene bir çingene.

Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler

Çocuklukta sevmek
bu ikinci elin aşkı
ay çıktığı zaman
güzelliği katedrallerden atarlar
cam gibi cam gibi

Korkunç ağlama başlar
o kadar yalnızsın
kapıyı örerlerse ne yaparsın
soyut ve zorunlu
acı çocuklara benzer

Sokaklar çok daraldı
okunacak kitap kalmamış evde
korku daha da yaklaştı
öpülen yerleri kadının
yavaş yavaş çürüyor

Gülümseyişin geçmiş şehirlere
boyalar dökülmüş
(ya bu neye benziyor).

Nisan 1956

*Ek**

* Bu bölümdeki iki şiir, *Öküz* dergisinin 36. ve 49. sayılarında yayımlanmıştır.

Denize Döktüğümüz Şarkılardan

Ben bir kostak delikanlıyken
Döverdim karımı
Aman aman

Şimdi yaşlandım
Karım beni dövüyor
Aman aman

"Hayatın zorluklarını
Birlikte karşılıyormuşuz"
lafta
Aman aman

Bir dahaki gelişte dünyaya
Karımı dövmeyeceğim vallah billah
Aman aman!

Nisan 1997/Çanakkale

Bunu ben bir rebet olarak çiziktirdim işte.

Desdemona - Othello

1. "Dile benden ne dilersen!" dense sözgelimi
Bir düş – masalın son kıpısında
Ölüm taburesi ya da teneşir taşı yani

2. İşte ancak o zaman belki
Bir palavrayla avunmak istemediğim için
"Cehennet!" diye fırlama fırlama sabuklardım

3. Çünkü her bir şey fizik – kimya iç içedir
Koyduğumun bu dünyada
Birbirine kenetlenmiş bir çift gibi sivil ve sivil

4. İnsankızı ya da insanoğlu Desdemona – Othello!
Haydi bre!

19 Mayıs 1998 / Çanakköy

Cumhuriyet şiirinin 'etikçi' ve 'tarihçi', karaşın şairi Ece Ayhan'dan *Kınar Hanımın Denizleri*'nden *Son Şiirler*'e dek tüm Yort Savul'lar.

Kitaplarına girmemiş en eski ve en yeni şiirleriyle birlikte.